Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
(„LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 28-го ЛЮТОГО 1920. ЧИСЛО 26. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, FEBRUARY 28, 1920. No. 26.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

КОНЦЕРТИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ КАПЕЛІ В ГОЛЯНДІЇ В ОСВІТЛЕННЮ ГОЛЯНДСЬКОЇ ПРЕСИ.

(Кореспонденція Українського Пресового Бюра в Голяндії).

Ліберальна „Algemeen Handelsblad", найбільша часопись Амстердаму, в числі з 26-го січня б. р. пише:

„Новий світ перед нами відчинився, світ чудових мельодій, суґестичних ритмів, фантастичних акцентів. Сильна й обдарена раса мешкала собі десь, в майже забутому нами кутку Европи, і не могла бути самою собою. Але її життєва сила була засильною, щоби її могло забити переслідуванне; непомітно душа народу жила собі і схоронила на протязі віків цінний скарб пісень. Тепер Українець є вільний, тепер він є самим собою і розповсюднює свій скарб пісень, від якого ми можемо збожеволіти. Він залишився самотним, незачепленим, і найсильнійшим почуттєм сього вечера була зворушливість, яка виходить від сього віковічного дівственного співу. В Українцях мусить жити непереможна сила, бо се не є акцент славянської мелянхолії, що домінує в їх піснях: сила, радість, життє і гумор — от що є найбільше характеристичним, і радість і самосвідомість, що сей нарід зберіг себе від знищення, звучить навіть в його мінорі. Принаймі в тому, що ми називаємо мінором, бо воно не є мінором: цілком инша фональність є в українських мельодіях ніж в нашій системі великих і малих терцій. Також ритм має цілком осібний характер огневого темпераменту і партійної виразливости. Друга не меньше зачіпаюча нас зворушливість виходить з самого співу. Сей хор співає чудово, з гарною і доброю згучністю, з дивною технікою, з бездоганним обробленнєм деталів. Як що слухати кожду партію зокрема, то може й можна булоб зробити деякі уваги: а саме, сопрани, на наш смак, трохи заострі, альти не цілком повні, тенори чудової якости, але трохи слабі, баси просто надзвичайні — я дуже рідко чув такі чудові, згучні, гарні голоси; вони вкупі дають фон невимовно гарного кольориту і доходять неймовірної глибини, яка завше залишається, одначе сильною і поважною. Мається також чудовий баритон, з сильним, мягким і виразним голосом, який в одній пісні співав сольо. Дехто може подумав, що сей хор в спільности неоднаково складений. Якраз в сьому і є диво, що при спільности нічого не можна бажати кращого і що ансамбль має цілком особливе зачарованне. Не роблячи того, що наші „лідертафелі", хор дає чудові одноманітні нюансировки, надзвичайно гарні меца-діводе, найніжнійші пянісіма, блискучі форте і яскраву прозорість ансамблю. І він весь час продовжує чисто співати, а сфорцато має якусь цілком осібну виразливість. Ще инше почутте: хор співає з живою зворушеною душею; він співає мельодії і ритми, в яких оживає його власне серце. Але вище всього звучить загальне людське, універсальне, ми розуміємо, почутте, яке нас сполучує з Українцями, і чудові нюансировки їхнього співу мають щось містичне, щось примарне. Публіка була з початку трохи стриманою, але все більше і більше піддавалася впливови хору, і концерт закінчився з величезним ентузіязмом. Типового „Щедрика", який чудово був проспіваний, треба було повторювати, і надзвичайний діріґент Кошиць міг би ще добре повторювати деякі инші пісні. Але ми сподіваємося, що сей концерт не буде единим, і що ще богато людий може скористуватися сим рідким виконанням пісень. Треба се послухати, а ніхто не буде незадоволеним. Для нас се було в многих відношеннях відкриттєм".

Амстердамський антантофільський „De Telegraaf" з 26-го січня б. р., пише:

„Вас кидає часом у холод. Вони мають засіб співати, який проходить крізь шпік кісток. Уявіть собі 70 співачок і співців, які всі вживають свої голоси з середини, без штучности, з дитячою правдивостю, з релеґійною прямотою. Уявіть собі силу 70 таких голосів і суму зворушуючого вас впливу. Сидиш серед згуків і робишся нарешті дрожачою колюмною повітря. Вже і се є надзвичайне й рідке, але ми ще більше здивувалися, коли почули, як сі співці виконують всі кунстштуки хорової і голосової техніки, до яких богато призивних артистів звикли лише після років учення. Здається, що в Українців зроду є ся чудова прикмета. Голосно чи тихо, швидко чи поволі — вони співають, як малюнок. Вони інтонують сильніщі фортісіма, найтяжші ритми, метальово кольоровані згуки, найтоньше прошептані меца-ді-воче, високі реґіони сопранів, найглибші тони басів, в 1000 разів більший огонь тенорів, без ніякого напруження. Але сі „російські баси", про яких кажуть, начеб то вони свої найнизші згуки завше бережуть для особливих урочистостий, для сеї нагоди пійшли ще на пів тона низше, ніж його можна здобути на віольончелі. І було у нас вражіннє, що вони далеко ще не дійшли до ґрунту глибини їх згуку. Цілком справедливо вони з сим трохи кокетували. Безмірно дорогі мені також сі острі, прості, безпосередні, необроблені сопрани, але голоси наскрізь музичних расових співачок. Як і хор, надзвичайним є його діріґент А. Кошиць. Ґенерал і президент Семен Петлюра, який післав сей хор в турне по цілому світови, мусить, по нашій думці, по повороті Капелі нагородити діріґента Кошиця найвищим ордером Української Республіки. Він є оживившим ритмом, як його розуміють Славяни. Ритм, який примушує кров швидче рухатись, ритм енерґічний, сильний, довгий, дрожачий, кольоризований, влекучий за собою, живий. І він сей ритм виявляє рухами, які стількиж виразні, як і доходячі до своєї мети і утончені.

„Почали з нідерляндського гимну, потім проспівали гимн України. Після сього були народні канти. В дуже старій і жалісній „Почаївській Божій Матери" ми чули чудового барітона-сольо. З колядок зробило на нас велике вражіннє „Ой там за горою", „Щедрик" дійсно мастерська композиція, була так безподібно проспівана, що її треба було повторювати. З народніх пісень, що співали після перерви, я ні одної не можу відзначити — вони всі були чудові. Українська Республіканська Капеля дала в Парижі 14 концертів, нехай вона дасть у нас найменче два. Голяндський театр, який має гарну акустику, бо він навмисне збудований для хорів, ще вільний; нехай прийдуть тоді всі амстердамські діріґенти, бо вчора був лиш один з них, Сем Дресден".

Ліберальний „Nieuwe Courant", Гаґа, 23-го січня б. р.:

„Істнує українська леґенда, згідно якій добрий Бог, коли він в ніч під Різдво роздавав подарунки дітям усіх націй, помітив, що він забув одну плачучу дитину. То був хлопчик з України і тоді, кажуть, сини України одержали дар співу, який їх втішає при всіх приґодах в життю. Ся леґенда не звучить неправдоподібною для тих, хто чув співи Українського Хору. Вчора він виступав в Королівському Оперному театрі. Не будемо тепер звертати увагу на мету політичної пропаґанди, з якою сі Українці по офіціяльному дорученню свого правительства роблять своє світове турне, але можна дуже добре зрозуміти, що вони вислали хор, аби доказати нам і многим иншим, що вони мають право йти в ряді культурних народів Европи. Вечір почався нашим гимном, який був вислуханий всіми присутними стоячи. Після сього слідував українский гимн, і ми оказали ту-ж саму чемність. Вже відразу, при вислуханню нідерляндського гимну, ми помітили, що ми вже нераз чули його в гіршому виконанню того чи иншого хору. Але оцінка національного українського хору наступила пізніще. Канти нагадали нам сильно російську церковну музику. В колядках, які проспівали після сього, більше кольору і жвавости. Виконуючи сі пісні, хор більше може показати себе, а ще більше після перерви в народніх піснях. Є богато що оцінювати і цікаво, як публіка чим далі, тим все більше захоплювалась, так що оплески раптом робились дужчими і довшими і цілком не з рації гречности. Був даний хорови гарний і дуже великий кіш квітів. Спів сього хору має деякі особливости. Поруч з сильними чоловічими голосами, повними і згучними, майже металевого характеру, є острі голоси, особливо між жіночими сопранами. Але може вони так і в них на Україні співають, бо в програмі про „Щедрика" сказано: „солістка починає острим голосом". Тут сю партію виконувала сопраністка. Се була одна з пісень, яку треба було повторювати. І справедливо.

„З других пісень нам особливо сподобались: „Ранком", „За горою", „На вулиці скрипка грає", „Горе калині", „Ой пряду, пряду", „Черевички", „По опеньки ходила"; сю останню треба було повторювати. Український хор має видатні якости відносно згуку і ансамблю. Безумовно велику частину сеї хвали треба приписати дректорови А. Кошицеви, який сам є українським композитором, що уклав досить народніх пісень з богатого скарбу своєї країни.

„Єдність сього хору дивна, не меньше дивні слухняність і швидке правдиве зрозуміннє намірів діріґента, який управляє своїм хором без палочки, обома руками. Він робить з своїм хором, як з крамом, що хоче, і добре виходять всі нюанси дикції, зміни співу й інтонації, як би швидко діло не йшло иншим разом. Безумовно, можна сказати, що сей хор все добре співає, але знов звертає на себе увагу свіжість дикції і повна єдність згуку. Вони жили в славянському темпераменті, але в свойому власному також. Так що співи сього хору дійсно викликають почуття, які вас наближають до їхньої країни. Таким чином цілком не так зле висилати хор в турне для політичної пропаґанди".

Католицька „De Tijd", Амстердам, 26-го січня б. р.:

„Я завше радий, коли вечір дає такі переживання, які залишаються у нас на завше. Коли Бог давав всім народам їх особливі відзнаки, після райського розділювання, нічого не залишилось для забутої України, але Спаситель надумав і дав сьому народови... спів. Так говорить стара українська леґенда. І вони співали, сі 70 жінок і чоловіків з південної Росії. Але перш за все не вживайте — як ми се робили, коли балакали з ними про славетних російських басів — слова „Росія", бо тоді вони вас запевняти-муть в найрішучійших виразах, що вони всі, всі Українці і нічого не хочуть мати спільного з Росіянами. Раніще, так... раніще... Але то, що ми називаєм „російськими басами", се є феноменальна краса глибоких чоловічих згукових тонів; нижче хорових тембрів часто є їх глибоке низке C і B і се додає акордам той розворушуючий згук, який є словом любови і захоплення для чулої душі. Їх барітони, вроджені і блискучі тенори співають так добре, тепло і гарно, альти згучать стримано і соромливо, сопрани мають трохи остру для нас інтонацію, як грудний голос молодого хлопця, але до сього швидко звикаєш і тоді вас дивує повний ансамбль голосів; все звучить так цілковито сполучено, люди співають так безпосередно від душі, без штучности, так що здається,ніби форте зроблені з ґраніту. Форте таксамо поражаючі, як їх пянісіма прозорі і енерґічні. Але крім приголомшуючої сили і небесного утончення, вони мають ще невідому для нас віртуозність ансамблю, яка ні в чому — ні в швидкости, ні в прозорости — не уступає інструментальному виконанню.

„Діріґент А. Кошиць витягає зі свого хору стакато і хуткі пасажі так виразно і хутко, як добрий пяніст зі своїх клявішів. Гарна, ритмічна і надзвичайно музична управа сього чоловіка була відкриттєм (ревеляцією) правдивости і моторности. І все, що вони співають, є поезія і пісня. Свідками сього музичного дива були всього два чи три колеґи, вчителі співу і діріґенти, і се тим більш прикро, що наше проханнє, аби вони дали у нас другий концерт, правдоподібно не мати-ме наслідку. Але будемо ще сподіватися".

Спеціяльний тижневик мистецтва „De Hofstad", з 24-го січня б. р. пише:

„На великий жаль в нашій країні є ще богато людий, які не розуміють значіння мистецтва, або не доцінюють його. Богато з нас дивиться на мистецтво, як на предмет люксу, який може зробити життє більш приємним, але не є необхідним для нашого істновання. У нас не хотять отверто зрозуміти, що воно може мати значіннє і для держави. Правда, в остані часи є дані, що становище починає ліпшати, але взагалі наші авторитети мусіли би богато тепліще й енерґічніще допомогти мистецтву, бо, дійсно, не лише гармати і баґнети завойовують світ, і нарід, який хоче мати повагу своїх сусідів, мусить вжити заходів, аби представники його мистецтва рівнялися, або навіть перевищували його жовнірів.

„Молода Українська Республіка, яка починає своє життє при найтяжчих обставинах, і яка повинна вжити всіх заходів, щоб утриматись, зрозуміла, що військової сили для сього замало. Вона побачила, що армії Петлюри для сього не вистарчить. Таким чином вона почала допомагати мистецтву для зміцнення і встановлення національної єдности. Скрізь в країні орґанізувалися національні хори, які користувались допомогою. Щоб підвищити повагу до Республіки і за кордоном, Директорія, в згоді з Петлюрою, ухвалила зорґанізувати хор, який мусів би зробити турне по Західній Европі. Хор, який ми чули в четвер в Королівській Опері, дійсно викликує здивованне і повагу до українського народу. Після нідерляндського й українського гимнів ми почули канти, колядки і народні пісні. Ся музика мені подобається ізза чудових природних настроїв. Вона є свідком містичної любови до краси творення. І в той час, коли слухаєш, зявляються перед очима безмежні степи України, по яких посуваються каравани, під небом повним зірок і при шумливих ріках, по яких одинокий парус десь далеко прямує до обрію. Капеля виконала своє завдання з відданнем, яке потрібне, аби передати таку високу музику. Згук був надзвичайної прозорости і ансамбль — удосконалений. Ріжні динамічні контрасти давали особливий скарб кольорови. І перехід подвійного форте до пянісіма був без найменьшої помилки. Кошиць є діріґент, який не бє на поверхові ефекти. З немногими, повними значіння жестами, часом рухом одного пальця, він вміє передавати свої наміри Капелі, яка в його руках була покірним інструментом. Ми можемо витати Українську Республіку з відповідними представниками, яких вона післала за кордон. Я лише боюся, що в будуччині мені важко буде оцінювати инші хори „а капеля" (хори без ніякого музичного супроводу)".

Офіціяльний орґан дипльоматичних кругів у Гаґі „La Gazette de Hollande" вміщує в числі з 24-го січня б. р. статтю свого постійного співробітника по питання мистецтва, п. Саламандри, під назвою „Замітки мистецтва".

„Четвер, 22-го січня. Сей вечір я був присутним на першому концерті славної Капелі України під проводом видатного діріґента, п. Кошиця. Те, що робить п. Кошиць, сього не можна оповісти; треба було послухати сю Капелю, аби дійсно пізнати, що се таке „оркестра голосів". А коли хто, бувши на одному з тих концертів такої рідкої краси, пізнає се, то він згодиться зі мною, що нема досить слів ні на якій мові, аби подякувати тим, хто дав нам сю велику артистичну насолоду. Я не скажу, що все було однаково гарне. На наш смак, наприклад, сопрани занадто тверді, занадто острі, і сольо в одній з пісень мені знενацька нагадало високі й острі ноти, які я одного разу чув в голосі одної Єгиптянки в Порт-Саїді, й одної гарної Японки, які теж давали підвищену й остру ноту: цікаво, властиво, але не більше. Почувалася в сих жіночих голосах — також і в контр-альтах — зовсім близко Азія. Також і тенори — хоч і дуже гарні — не викликали особливого подиву. Баси — навпаки — були невимовної краси і „несли" ансамбль так, що він від сього виґравав і робився надзвичайним. Один з наших приятелів — дуже відомий співак — сказав, проходячи повз нас: „C'est a pleurer!" (Від сього треба плакати). І се є вираз дуже дивний для Голяндця. Так, цілком слушно, треба було плакати від радощів перед такою красою. Що було цілком новим для нашого уха — почути Капелю яко орхестру. В сьому хорі є завжди частина, яка співає слова, тоді як друга частина співає з зачиненим ротом... Захоплююча симфонія... зовсім як орхестра. Ще одно слово про талановитого діріґента Кошиця: те що він робить рухами своїх рук, пальців і, напевно, обличчя, се дійсно фантастично. Публіка, яка була присутна на сьому першому концерті, не була занадто численна, але ті, що були, плескали й плескали без кінця. Я можу вас запевнити, що мої руки були горячі і що мій голос захрип від вигуків „bis, bis". Треба було двічи повторювати: перший раз „Щедрик", а другий — „Опеньки".

„Яка ритмічна музика, ся музика України; се справді Схід. І після того, як ми чули його цілий вечір і не наслухались його досить, ми собі сказали: „Які ми бідні, народи Заходу". Але се одна річ. Який вихід у світ для народу, ще цілком невідомого. Який блискучий вихід. Я згадую, як з приводу вистави „Comedie Francaise" (Скупий) я сказав, що справжній, единий для народів засіб, аби один другого пізнати і полюбити, се надіслати з одної до другої країни найкращих представників свого мистецтва. Ось де ще один доказ: До України мені було цілком байдуже; але тепер я буду битися скрізь за мися буду битися скрізь за мистецтво сеї країни".

Гаґа, 2. лютого 1920 р.

ПОЛЬСЬКЕ НАСИЛЬСТВО.

Потвердженнє вістки про арештованнє Поляками українських міністрів.

ВАШІНҐТОН, 26. лютого. — Львівська депеша до тутешнього Українського Інформаційного Бюра каже, що вісти з Камянця Подільського потверджують поголоску, що польські військові власти у тім місті арештували кількох високих урядників Української Народної Республики.

„Урядниками, які були взяті під арешт" — говориться дальше в депеші — були: премієр І. Мазепа; Андрій Лівицький, голова Заграничного Бюра і бувший предсідатель перемирної комісії у Варшаві; міністер праці Безпалко, і всі предсідателі українських кооперативних союзів. Тимчасом Петлюра, президент Української Републики, зістав задержаний у Варшаві".

Каблеґрама до тогосамого бюра з Відня наводить бездротну телеґраму з Букарешту (столиця Румунії), яка каже, що большевики домагалися від Поляків видачі їм арештованих ними українських міністрів.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

ПОЛІТИКА ЛЛОЙДА ДЖОРДЖА СУПРОТИ РОСІЇ.

Він при кождій нагоді старався, аби Росію розбити.

ВАШІНҐТОН, 25. лютого. — Ллойд Джордж, премієр Великої Британії, буде представлений незабаром в сенаті, яко одинокий і найбільший виновник розгрому Росії. Оскаржувати його буде один посол, котрий довгий час збирав всякі дані для попертя своїх арґументів.

Інтересований посол є ворогом Союза Держав і бувби дуже втішний, колиб Злучені Держави відкинули цілком парижський договір. Він уважає, що імперіялістична кліка Великої Британії створила Союз Держав для власних користий.

Посол буде представляти Ллойда Джорджа як одинокого виновника теперішнього прикрого положення Европи. Бо після нього Ллойд Джордж не допускає до повороту Европи до нормального стану, аби в мутній воді ловити чужу рибу для Британії, або виразнійше сказати, щоби за той час, як Европа находиться в хаосі, Анґлія могла укріпити своє пановннє в Европі, Азії і Африці.

Посол буде дальше оскаржувати Ллойда Джорджа як одинокого виновника розгрому і упадку Росії. В руках є дані, що анґлійські політики від десяток літ мріяли, якимбито чином позбутись російської небезпеки, яка грозить анґлійському пануванню в Азії.

Коли лише вибухла війна, анґлійські імперіялісти настрашились, що великий російський кольос перейде цілу Німеччину і опиниться перед воротами Франції, а тоді готов шукати собі зачіпки з Анґлією.

Щоб не допустити до російської побіди над Німеччиною, Ллойд Джордж здержав цілковито воєнні операції проти Німеччини на західнім фронті, аби в той спосіб дати Німеччині можність нагромадити великі військові сили на сході і здержати російський наступ.

Мартова революція в Росії, яка без проливу крови повалила монархічний режім і передала власть Керенському, наступила на побожне бажанне Ллойда Джорджа. Колиж Керенський приготовлявся до наступу на Німеччину і просив помочи в Анґлії, Ллойд Джордж спротивився тому, бо не хотів, щоб Керенський здобув для себе силу.

Вкінци посол буде представляти Францію, Італію і ин. держави західної Европи як ленників Великої Британії, що робили всьо на приказ останньої.

Румунія продає Американцям свої зелізниці.

ПАРИЖ, 27. лютого. — Американські банкирі і капіталисти переговорюють тепер з румунським правительством в справі закупна всіх зелізниць в Румунії.

БОЛЬШЕВИКИ ХОЧУТЬ ЦАРГОРОД.

Кажуть, що будуть воювати за його посіданне.

ЖЕНЕВА, 25. лютого.—Большевицький памфлет, виданий правдоподібно Ленином, обговорює справу Царгороду. Є там питанне, чому антанта нараджуєсь над будучністю сього міста, „котре належить до Росії після договору з союзниками з 1915 року як відплата за російську поміч".

Документ викриває, що большевики постановили мати Царгород, і воювати о нього, коли буде потрібно.

Царгород остане при Туреччині.

ЛОНДОН, 17. лютого. — Велика Британія поручила адміралови Де Робекови в Царгороді оповістити там факт, що антанта постановила оставити Царгород в руках Туреччини. Натомісць Босфор і Дарданелі будуть зневтралізовані. Антанта відірвала від Туреччини Вірменію, а правдоподібно відірве також Смирну і округ. Вірменія буде независимою державою, а Смирни домагається Греція.

Вибори в Московщині.

ЛОНДОН, 25. лютого. — На 853 послів, вибраних до центрального савета Московщини, 762 є комуністи, 27 симпатики комуністів, 54 безпартійні, 9 меньшевики і 1 анархіст. Із загального числа послів 80 є женщини; з них 70 большевики і 10 безпартійні.

Правительство покликало спеціяльну комісію для виготовлення пляну поділу Московщини на нові ґубернії і адміністративні округи, беручи при тім за основу природні й економічні відносини та склад населення.

Польща домагаєсь независимости балтійських держав і України.

(Доносить Арно Дош-Флеро).

ВАРШАВА, 25. лютого.—Четверта точка головних польських услівій мира з большевиками домагаєсь признання независимости балтійських держав, а також независимости України, коли Українці хочуть її. Се робиться в тій ціли, щоби пограничним державам дати змогу створити спільний фронт проти большевиків, аби в часі мира вони могли відбити інвазію большевизму.

Сі услівя будуть предложені найперше інтересованим державам, опісля антанті, а відтак Московщині.

Дорожня і робітнича платня в Данії.

КОПЕНҐАҐА, 23. лютого. — Урядова статистика виказує, що від 1914 року платня робітників збільшилась о 237%, а дорожня піднеслась о 142%.

(Продовженнє на стор. 6-тій).

В СПРАВІ НАУКИ НА КООПЕРАТИВНИХ КУРСАХ В НЮ ЙОРКУ І НЮАРКУ.

Отсим повідомляю, що наука на кооперативнім курсі в Ню Йорку буде відбуватися, як давнійше, почавши від понеділка, дня 1. марта. о год. 7.30 вечером. Щодо реченця науки науки на кооперативнім курсі в Нюарку, то його визначу пізнійше. — Рівночасно повідомляю учасників курсу про се листовно.

З поважаннем,
Богдан Дуткевич,
управитель кооперативних курсів.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ПОЛІТИЧНА ОРІЄНТАЦІЯ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА.

У відповідь на відомий завив львівської ґазети „Вперед" до першого голови нашого Ґенерального Секретаріяту і заслуженого голови У. С.-Д. П., щоби вертався на Україну та вступив до кабінету Мазепи, находимо в останньому числі віденської ґазети „Боротьба" слідуюче письмо:

Вельмишановний Товаришу Редакторе!

Прошу помістити на сторінках Вашої ґазети сього мого листа:

В. ч. 9 „Вперед" в передовій статті читачам тої ґазети подається до відома, що мене закликано Урядом Мазепи до участи в Уряді й що я маю для сього виїхати на Україну.

Сим мушу заявити, що я своєї згоди, взяти участь в сім Уряді, не дав і дати не можу через те, що соціяльно-політична програма сього Уряду не відповідає моїм поглядам.

В згаданій статті „Вперед" є посилання на мої слова, які були мною сказані в той час, як я був в Уряді, а саме „більшовицькі форми не можуть бути припоровлені на Україні. Наша орієнтація — се революційний рух західної, а не східної Европи".

Се — глибоко помилкові слова. Форми радянської влади в кожній країні, де відбувається гострий процес революції — необхідні для успішного ходу революції. Коли революція на Заході розівється і дійде до рішучої, отвертої й гострої боротьби з істнуючим там буржуазним ладом, вона необхідно прийде до форм радянської влади — до більшовизму.

Найбільшою помилкою української революції й її проводирів була якраз та орієнтація на захід — себто иншими словами — на реакцію, на контрреволюцію. Ся орієнтація у великій мірі спричинилась до тої великої шкоди, яку було зроблено нами в справі соціяльного і національного визволення нашого трудового народу.

Єдиною формою державности нашої селянсько-робітничої нації в даний момент є робітнича селянська держава. Робітнича революція в Росії давала нам змогу створити й затвердити сю державність. Ми її відкинули й орієнтувались на захід, себто на ті сили, які були й є ворожі до нас. І сим ми нанесли велику шкоду і свойому народові і своїй державности.

Докладніший виклад моїх думок з сього приводу читачі зможуть знайти в моїй праці „Відродження нації" часть II. і III.

Мені шкода й болюче, що моїми минулими — вільними й невільними — помилками користуються тепер, щоб додати ще більше шкоди, зробленій мною і другими українськими політичними діячами в справі визволення наших працюючих мас від соціяльного і національного поневолення.

Хай сей лист спинить у використовуванню моїх помилок тих, які ще не зрозуміли й не відчули своїх власних помилок.

В. Винниченко.

17. січня 1920.

КУДИ ІДЕТЕ.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ І РАДИ ДЕРЖАВНИХ СЕКРЕТАРІВ ЗАХІДНОЇ ОБЛАСТИ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ І ДО УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОМІТЕТУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

Не могучи брати участи в нарадах членів Ради Державних Секретарів і Української Національної Ради, а також маючи на увазі, що від часу окупації Західної области Української Народної Республіки ворожими державами політика висше названих орґанів не має тої явности, яку мала в нормальних часах, — виступаю з сим відкритим листом у справі, яку хочу представити членам відповідальних за нашу політику орґанів, але рівночасно також цілому нашому громадянству.

Ся справа — се відношенне відповідальних орґанів Західної Области Української Народної Республики до державної єдности і самостійности України.

Основою сього відношення повинен бути акт зединення ухвалений Українською Національною Радою 3. січня, принятий Директорією 19. січня і проголошений торжественно на Софійській площі в Києві 22. січня 1919.

Я не буду розглядати сього акту, вказувати на його хиби і вияснювати їх обставинами. Бо як би там не було, одно було ясне: і слова і дух того акту говорили про волю цілого українського народу зеднатися на все в одній Українській Державі, в Українській Народній Републіці.

І коли я, визволившися зі Львова, обняв 10. марта 1919. управу Державного Секретаріяту закордонних справ, для мене було ясно, що акт зеднання обовязує мене працювати в напрямі скріплення і поглиблення зеднання. „Автономія части, але єдність цілости, автономія внутрі, але єдність на-зверх" — так розумів я акт зеднання і так, здається, розуміли його всі.

В сім дусі вже був виданий закон Директорії про Делеґацію Української Народної Республіки на Мирову Конференцію в Парижі. В сім дусі підготовляв я цілий ряд зарядженя з области закордонної політики, щоби предложити їх міністерству закордонних справ Української Народної Республіки і видати на основі спільного порозуміння.

Очевидно, такий стан міг бути тільки переходовим, як се й було зазначено в акті зеднання.

Беручи від часу російської революції 1905 р. постійну участь в українській пресі Великої України, буваючи там часто та маючи постійні звязки з тамошніми діячами, я сильнійше ніж хто инший відчував, що витворенне історичними обставинами почуттє ріжниць між Галичиною й Україною, яке опанувало свідомість і — що ще важнійше — підсвідомість обох сторін, є крайне шкідливе і що треба його спільними зусиллями обох сторін викорінювати. З сього становища стан, в якім Західна область була окремим державноправним твором, механічно доčепленим до Великої України, очевидно не міг бути бажаний. З другого боку не міг бути бажаний також державний централізм, який накидає свою волю цілій країні і придавляє все місцеве життє.

Як противник державного централізму і прихильник такого державного ладу, який давав би як найбільше простору для самодіяльности громадянства, я стояв на тім, що державний лад Української Народної Республіки повинен бути опертий на як найширшій самоуправі громад, повітів і земель, та що такий лад найбільше забезпечить з одного боку єдність, з другого боку розвиток частин Української Народної Республіки. В такім ладі і землі Західної Области, маючи самоуправу, не були би механічною дочіпкою до Великої України, тільки частю плянової будови.

Та се поки-що були пляни будучности, для яких здійснення треба було перше всего визволити Україну від ворогів. В даних обставинах треба було працювати на основах акту зеднання, очевидно в тім напрямі, щоби зеднанне скріпляти, а не ослабляти.

Маючи таку програму діяльности, я, приїхавши 7. мая 1919 до Парижа, куди мене вислала Рада Державних Секретарів як Голову Комісії для українсько-польського перемиря, заявив, що наша Комісія вступає в склад Делеґації Української Народної Республіки і буде працювати як часть Делеґації.

Та тут наша комісія зустрілася з рішучою і неперебираючою в способах опозицією віце-президента Делеґації Української Народної Республіки, Державного Секретаря закордонних справ Західної Области Української Народної Республіки п. д-ра Василя Панейка, якого політика була як-раз протилежна актови зеднання.

Вже з наведених урядових титулів п. Панейка видно, що його особі припала дуже висока й почесна задача: бути неначе символом державної єдности всіх українських земель. Якже він сповняв ту задачу?

Зараз по приїзді нашої Комісії накинувся на нас урядовець п. Панейка, п. професор др. Степан Томашівський, за саму назву „Західна Область Української Народної Республіки" в наших документах: „Ми тут усіх сил докладаємо, щоб переконати Мирову Конференцію, що ми є окрема Західно-Українська Республіка, а ви тут приходите з тим ідіотизмом" — були його слова. І в сих словах містилася вірна характеристика всеї діяльности пп. Панейка і Томашівського.

Ціла акція п. Панейка в ціли ратування Східної Галичини від Польщі полягала на доказуванню, що Східна Галичина не є часть Української Народньої Республіки, тільки щось окреме від неї.

Представника держав антанти він доказував, що тільки Східна Галичина доросла до державного життя і тільки вона з усіх українських земель не є заражена большевизмом, отже тільки з неї можна утворити базу противбольшевицької акції. Сим надіявся він осягнути признанне Державного Секретаріяту як самостійного уряду Східної Галичини, а коли ся надія завела, бодай невтралізації Східної Галичини під протекторатом антанти.

В дипльоматизуванню з Поляками він так само клав головний натиск на окреме державно-правне становище Східної Галичини, числячи, що сим швидше заставить Поляків згодитися на перемире, а опісля на невтральність, бо їм остане надія, що коли Східна Галичина буде чимсь окремим від Української Народної Республіки, то лекше може ввійти в якусь комбінацію з Польщею.

І в кінці в дипльомованню з російською групою Сазонов-Маклаков-Чайковський, щоб заставити її виступити в обороні Східної Галичини як „рускої" землі, також клав натиск на те, що Галичани не такі фанатичні самостійники як Українці, що з Галичанами Росіяни можуть зговоритися.

Скрізь шукав п. Панейко ратунку для Східної Галичини, навіть в кооперації з галицькими москвофілами, а тільки не в єдности з цілою Україною. І сим власне губив Східну Галичину. Бо коли представник уряду Східної Галичини з найбільшим натиском заявляв, що Східна Галичина, се щось окреме від України, то сим самим насував і оправдував думку, що долю Східної Галичини можна порішити окремо від долі України. І мирова Конференція порішила її окремо, — так, як се її видавалося зі становища її інтересів найдоцільнійше.

Я не кажу, що се рішенне було вислідом тільки політики п. Панейка; ні, навіть найідеальнійша зі становища державної єдности і самостійности України політика п. Панейка не була би мабуть відвернула того рішення. Але політика п. Панейка була моральним ударом для нас самих і оружем для наших ворогів.

Що сею політикою покористувалися Поляки, щоб дістати Східну Галичину, можна бути певним. „Адже вони самі відділяються від України!" — мусів бути їх арґумент. Та хто знає чи політикою п. Панейка не покористувалися Поляки також в тій цілі, щоб підготовити декларацію Варшавської Місії Української Народної Республіки з 2. грудня 1919. „Галичина, мовляв — усе одно від вас відділається, чого-ж ви будете обороняти її зі шкодою для себе, для Придніпрянщини?" І в результаті мали арґумент: „Галичина не хоче України, Україна не хоче Галичини, отже кому віддати Галичину, як не Польщі?"

В самій Делеґації п. Панейко поставив справу так, що політика в справі Східної Галичини належить виключно до нього, до тої міри, що Делеґація не тільки не має права співрішати, але навіть радити, а навіть і знати, що він робить у сій справі. А що наша Комісія була солідарною частю Делеґації, то й перед нею п. Панейко закривав свою політику в справі Східної Галичини як найбільшою тайною.

Та рівночасно п. Панейко як віцепрезидент Делеґації Української Народної Республіки, уважав себе в праві вести політику від імени цілої України, тільки також у тайні перед Делеґацією Української Народної Республіки і протилежну тій лінії, яку на основі мандату Директорії була обовязана вести Делеґація. Бо коли основою політики Директорії була державна самостійність України, п. Панейко, користаючися становищем віце-президента Делеґації Української Народної Республіки, вів політику, яка в кінці завела його під прапор Денікіна, під яким він, обєдинившися з обмосковщеними ренеґатами Придніпрянщини і галицькими москвофілами проголосив від імени цілої України програму „зеднання України з сильною Росією на основах федерації".

До Каменецької катастрофи видавалося, що політика п. Панейка, се політика одиниці, можлива тільки тому, що в нас у той час не було нормального державного життя з парляментарною і громадянською контролею політики кабінету і його членів.

Договір галицької команди з Денікіном і все те, що наступило опісля, показують, що справа є більше складна, а саме що п. Панейко надає напрям цілій політиці Уряду Західної Области Української Народної Республіки.

Та коли політика самого п. Панейка зовсім ясна, політика Уряду Західної Области Української Народної Республіки зовсім невияснена.

Перше всего ведеться вона зовсім тайно, так, що громадянство не має ніякого автентичного жерела, з якого могло би довідатися про політику Уряду і на тій підставі її контролювати. Одиноким жерелом є „Український Прапор", але-ж він не є урядовою ґазетою і кождої хвилі можна сказати, що за інформації і погляди редакції й окремих політиків Уряд не відповідає.

Почалася неясність в політиці Уряду Західної Области Української Народної Республіки від згаданого договору галицької команди з Денікіном, а властиво ще від поведення ґен. Кравса в Києві. Але ані се поведенне ґен. Кравса, ані навіть договір з Денікіном урядово доси невиявлені, а те що пише редакція „Українського Прапору" й окремі члени Української Національної Ради радше затемнює справу ніж вияснює.

Отже перше всього питанне, чи договір галицької команди з Денікіним має політичний характер, чи ні, чи Уряд Західної Области Української Народної Республіки за нього відповідає чи ні.

Спершу представлювано справу так, що властиво ніякого договору нема, бо Диктатор його уневажнив. Тепер саме істнуванне договору признається як факт корисний, бо він зберіг галицьку армію, а тільки заперечується політичний характер договору, покликуючися на те, що Диктатор договір чи його політичний бік уневажнив.

Тимчасом ясно що Уряд Західної Области Української Народньої Республіки за договір галицької команди з Денікіним несе цілу політичну відповідальність. Галицька армія не була й не є ніяким самостійним тілом, яке беться і мириться з ким і коли хоче. Се армія Уряду Західної Области Української Народної Республіки, вона йому присягала вірність і служить йому до осягнення його політичних цілий. Очевидно, команда армії може щось зробити, чого Уряд не одобряє. Але тоді Уряд той кат уневажнює і виновних карає. — Очевидно армія може в такім випадку Уряду не послухати. Та тоді наступає військова революція, разриз армії з Урядом. Нічого такого з приводу договору галицької команди з Денікіним не сталося. Армія користується договором, команда армії остає та сама, Уряд в як найліпшій згоді з командою. Отже де основа знимати відповідальність з Уряду, покликуючися на якийсь уневажнюючий акт Диктатора? Навіть якби такий акт істнував, то власне сей акт фактом дальшого поведення Уряду уневажнений і договір затверджений.

Говориться далі, що преціньнайважнійша річ зберегти армію. А яка буде політика, покажеться. Адже при антанті була одна армія польська, а при осередних державах друга, — опісля-ж обі придалися Польщі. Так, але ні одна ані друга з тих польських армій не була відірвана від політики, за обома стояли польські політичні орґанізації, а за ними стояли обі групи воюючих держав, з яких кожда проголосила відбудуванне Польщі.

Коли вести анальоґію до кінця ,то треба запитати, чи Денікін стоїть за відбудуваннем України?

Відповідь здається ясна. І тому дуже дивно читати в статтях заслужених членів Української Національної Ради осьякі пояснення: Польща — історичний ворог. Московські большевики — московські централісти, а при тім стоять на вузко-комуністичнім становищі, яке не підходить до нашого селянства. За те Денікін дає галицькій армії автономію; його представник на бенкеті в честь галицької армії заявив, що Денікін признає наші слушні права до Галичини і бажає щоб Галичина була сильна й могуча; Денікін до політики не мішається і має тільки умиротворити Росію, а про політику рішить сам народ на Установчих Зборах.

Повторяю, дуже дивно чути такі пояснення від заслужених українських діячів. Що Польща наш історичний ворог, се ми всі знаємо й відчуваємо до глубини душі. Знають і відчувають навіть ті, що тепер переговорюють з Варшавою, тільки вони думають, що Польща меньше небезпечний ворог ніж Росія. Що якби не московський імперіялізм і вузко-комуністичне становище московських большевиків, то і Совітська Росія і Українська Народна Република мали би нині мир і були би чинниками політичної сили на Сході Европи, — се також ясне.

Але щоб московський централіст Денікін який відбирає землю від селян і віддає поміщикам, більше підходив до вподоби українського селянства ніж московські централісти большевики, які дають селянам фактичну і правну змогу заволодіти поміщицькими землями, — се дивно чути з уст українських демократів.

Взагалі-ж чи треба Українцеви аж доказувати, що таке Денікін і що означає для України його програма відбудування „єдіной неделімой Россії". Чи треба аж доказувати, що як би справді Денікінови вдалося побідити, так, щоб під покровом його армії відбулися всеросійські установчі збори, то на сих зборах не було би кому виступити ані в обороні України ані взагалі в обороні здобутків російської революції, бо всіх тих хто міг би се зробити, армія Денікіна передтим „умиротворить".

Не віримо Польщі і злочину допускається той, хто представляє сучасну Польщу як приятельку України. Але таксамо не можна вірити словам Денікіна і його політичних представників; таксамо злочином є представляти Росію Денікіна і його політичних представників приятелькою України, а хоч би тільки Східної Галичини.

І коли ми розглянемо Денікіна і змагання тих російських ґруп, які за ним стоять, в правдивім світлі, то договір Галицької Команди з Денікіним треба вважати великим національним нещастєм.

Може бути, що воно впало на нас з елементарною силою катастрофи, якої не можна було ніяк відвернути. Тоді нема винних тільки нещасні, і тоді не треба себе добивати взаїмними обвинуваченнями, тільки дружно шукати способів, як нещастє зменьшити. Але тоді не треба також держатись тактики закривання правди і вибілювання того, що чорне.

Та одначе все таки остає сумний факт, що договір галицької команди з Денікіним був першим актом катастрофи; тільки після сього наступив виїзд Головного Отамана до Польщі і варшавська декларація.

Хто знає, чи згідність уряду Західної Области і Директорії і згідна акція обох армій не були би вратували Українську Народну Республіку від тої катастрофи або бодай зменьшили її?

Після варшавської декларації „Український Прапор" неначе зовсім забув, що обіцяв був громадянству урядове виясненне договору з Денікіним, а за те цілою силою вдарив на Головного Отамана за варшавську декларацію.

Але все таки остається сумний факт, що се галицька команда перша згодилася віддати Денікіну на поталу цілу Придніпрянську Україну, а тільки через місяць після сього варшавська декларація згодилася віддати Східну Галичину на поталу Польщі.

Се, що ті зробили в Варшаві, се їх половина, за яку вони відповідять перед народом і перед історією. Але договір галицької команди з Денікіним, се половина Уряду Західної Области і за неї він мусить відповісти.

Думаю, що поза невеликою ґрупою, яка дає фірму „орієнтації на Варшаву", нема на цілій Придніпрянській Україні поважного діяча, який не вважавби тої орієнтації хибною, шкідливою і не ждавби хвилі коли її можна буде з як найменьшою шкодою для України зліквідувати. Але таксамо нема на цілій Придністрянській Україні нікого з поважних діячів, хто не вважав би договору галицької команди з Денікіним лихом, яке на довгі роки кинуло тінь на чистий прапор української ідеї в Галичині і викопало пропасть між Галичанами і Придніпрянцями.

Сю пропасть треба як найшвидше засипати. Тимчасом що робиться?

Комунікат з нарад членів Української Національної Ради у Відни в днях 9—17. грудня 1919 повідомляє, що нарада потвердила дотеперішню програму Ради: сполученне всіх українських земель в одній самостійній і суверенній Українській Державі.

Але рівночасно державний Секретар закордонних справ Західної Области Української Народної Республіки п. Панейко, єдиний уповновласнений представник Уряду Західної Области Української Народної Республіки в Парижі, закладає тут „Український Національний Комітет", який декляраціею з 19. грудня 1919, розісланою до Делеґацій держав у Парижи, оголошує себе „представником і оборонцем національних інтересів Укіраїни перед політичним світом" і заявляє: „Своїм віроісповіданнем Український Ааціональний Комітет уважає повне воскресенне України в етноґрафічних границях **зединеної з сильною Росією в федерації"**.*)

Коли візьмемо на увагу сю декларацію Комітету, далі його склад, вкінці його протекторів, то не остане ніякого сумніву що-до його політичної орієнтації.

„Український Національний Комітет" складають пп. Панейко, який є головою, Томашівський і два урядовці Уряду Західної Области Української Народної Республіки, представник „Українського Народного Комітету" в Злучених Державах Північної Америки др. Кирило Білик, який є ґенеральним секретарем і обмосковлені Українці Придніпрянщини: особистий секретар гетьмана Маркотун, гетьманський віцеміністер внутрішних справ і управитель карних експедицій на селян Вишневський, публіцист Микола Могилянський.

Голові Комітету видко конче хотілося мати орґанізацію, від імени якої він міг би виступати як представник цілої України. А що для своєї політичної орієнтації він не міг би знайти ані одного свідомого Українця з Придніпрянщини, то вибрав собі на представників Придніпрянщини людий, які стоять не тільки за „єдіную ннеделімую Россію", але відмовляють навіть українській національности права на рівноправність з московською, себто людий, яких свідомі Українці Нпридніпрянщини вважають ренеґатами-ворогами українства.

Се так, як коли-б українську Галичину мали представляти покійники Плятон Костецький та Теофіль Мерунович.

В сім листі я звертаюсь також до „Українського Народного Комітету" в Злучених Державах Північної Америки. Се тому, бо в склад „Українського Національного Комітету в Парижі входить також п. Білик присланий „Українським Народним Комітетом" з Америки до Парижа помагати Делеґації Української Народної Республіки в її праці для осягнення признания незалежности Української Народної Республіки державами антанти. В парижськім „Українськім Національнім Комітеті" призначена п. Біликови подвійна роль: представника американських Українців і — з того титулу, що п. Білик уродився на Волині, звідки вибрався до Америки молодим хлопцем — представника Придніпрянщини. На сю діяльність п. Білика звертаю увагу американських земляків, нехай вони рішать, чи вона відповідає їх волі.

А протектори „Українського Національного Комітету"? Протеґу єйого „Cause Commune" („Общее Дѣло") Бурцева, фанатика Колчаківсько-Денікінської відбудови Росії; протеґує „Россія", парижський дневник того-ж напрямку; хвалять галицькі москвофіли, яких представник О(сип) М(арков) помістив у „Россія" (ч. 27. з 21. січня с. р.) похвальну оду в честь російської орієнтації парижських представників Уряду Західної Области Української Народної Республіки.

Чи можна сумніватися, що ся пресова протекція є тільки висловом офіціяльної протекції російських кругів, які заступає та преса.

Так виглядає та політика в Парижі й Лондоні, яку так величає один з членів Української Національної Ради в статті в „Українськім Прапорі".

Таку політику ведеться тоді, коли вже зовсім ясно, що зі всіх можливостий на Сході Европи комбінація, на яку числить та політика, є найменьше реальна, просто виключена, що реакційні сили, які стоять за ту комбінацію, безповоротно розбиті.

Отже яка є програма дотеперішних відповідальних орґанів Західної Области Української Народної Республіки: чи програма стверджена на нараді членів Української Національної Ради в Відні, чи програма „Українського Національного Комітету" в Парижи.

Се мусять вияснити дотеперішні відповідальні орґани Західної Области Української Народної Республіки і собі самим і громадянству.

Коли вони стоять далі на дотеперішній програмі Української Національної Ради, програмі зединення всіх Українських земель в Українську Народну Республіку, то треба зліквідувати все те, що значило сумний шлях від ухвалення акту зединення до теперішнього розриву між урядом Західної Области Української Народної Республіки і цілою національно свідомою Придніпрянською Україною. Вони мусять усунути всяку неясність своєї політики, на їх прапор Української Державности не сміє падати ніяка тінь і мусять його держати чисті руки.

Очевидно, похибки і провини були по обох сторонах і обі сторони повинні хотіти і вміти їх направити.

Одначе кожда сторона мусить виконати свою часть задачі і на Західну Область Української Народної Республіки не сміє впасти закид, що вона своєї части не виконала.

В теперішний важкий час всі українські ґрупи, які стоять на програмі Української Народної Республіки, як вона зродилася з революції і почала кристалізуватися в працях Української Центральної Ради, Українського Трудового Конґресу і Української Національної Ради, мусять знати шлях до як найтіснійшого обєднання, щоб вирятувати Українську Державність.

Париж, 31. січня 1920.

Др. Михайло Лозинський,
Член Української Національної Ради; Товариш Державного Секретаря Закордонних справ.

Всі українські ґазети прошу помістити сей мій лист.

*) Характеристичне, що сей уступ декларації пропущено в тексті поміщенім в „Українськім Прапорі".

НАС СОРОК МІЛІОНІВ.

Quiconque met la main sur moi pour me gouverner est un usurpateur et un tyran. Je le declare mon ennemi.

P. J. Proudhon.

Мойсей на волю вивів свій народ
Із царства лютих фараонів,
А ми в пітьмі все ждемо манни в род...
Вставай, нас сорок міліонів!...

Не рік один, не два, а сотні літ
Страждали ми в ярмі шпіонів.
Поглянь, — скрізь гине наш най-
[кращий цвіт...
За край! Нас сорок міліонів!...

Вставай же, велитню, за рідний край!
Формуй полки з своїх загонів,
Лише мечем ти з пекла зробиш рай...
Марш, марш!... Нас сорок міліонів!...

Гони московську дич—най знає світ—
І сміттє польських леґіонів,
Що в бій іде наш український рід...
Вперед! Нас сорок міліонів!...

Вставай за край, вперед у бій...
[У бій!...
Змети новітніх фараонів,
Розкуй же ржаві пута, край мій...
У бій!... Нас сорок міліонів!...

Ол. Неприцький-Грановський.

Mancos, Colo.

ЗБІГЦІ.

Шляхами простують що-дня і що-ночі,
Сльозами зливають терни і каміннє,
Облича змарніли і висохли очі
Й далеко лунає страшне голосіннє...

Ідуть поміж ними старі і малії,
Ідуть сироти, вдови і хорі каліки,
Голодні і босі, без краплі надії
Вернутись до дому—склепити повіки...

Ніхто з них не знає, де шлях той
[простує,
Не варта й дороги у вітра питати—
Де ніч їх захопить—там всяк заночує
І килимом вкриє їх чорная мати...

Ол. Неприцький-Грановський.

Mancos, Colo.

СПРАВА УКРАЇНИ У ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

(З Інформаційного Бюра Делегації У. Н. Республіки в Парижі).

Промова французького посла Гаяр-Банселя в справі незалежности України на засіданню французької палати послів, дня 6. лютого, 1920 року.

В промові, яку щойно виголосив президент ради міністрів (Мільран), згадуючи про приналежні до Московщини краіни, які від часу російської революції відокремились від великої Росії, щоб утворити незалежні країни, він забув про одну, яка, проте має поважне значінне, численне населенне і велику територію. Маю на думці Україну. Він згадав Естонію, Латвію, Литву, дійшов до Польщі, а потім перескочив до Кавказької Республіки. А в тім; від Кавказу до Польщі і до Румунії є отверта прогалина, яку, на мою гадку, небезпечно полишати отвертою та яка могла би бути прикритою, колиб союзні держави рішились признати українську республіку. (Голоси з права і з центра: Дуже добре, дуже добре!).

Не бачу, чому се бажанне, в якому нема ніякої утопії, не мало би швидко статися дійсностю. Вже передї мною висловлювало сю думку чимало з присутніх і сих, що мають усі дані на те, аби ясно оцінити становище таке неясне і таке складне старої російської імперії. Стверджую, що в ноті, яку маю в руках, правительству вказано — правда, може тільки посередно, якої помочі можемо сподіятись з того боку, на те, щоб скріпити теперішню проти-большевицьку гать. Досить було би ввести єдність команди; перенести сю гать аж до Дніпра і в діяльности проти большевизму покористуватись елементами порядку на Білоруси і Україні. В дописці до сеї ноти читаю ось-що: „Найвисша польська команда згодилась в порозумінню з Петлюрою на адміністративні організації, які мають бути поручені польським урядовцям. Мовами, які будуть вживатись, є мова польська, російська і українська".

Дня 11. грудня, 1919, заключено порозумінне між Польщею і Петлюрою, який виступає від імени України, саме на те, щоби в деякій мірі скріпити боротьбу проти большевизму. Зрештою, мої панове, признанне незалежности України, якого я домагаюся, є згідне з принципами, проголошеними мировою конференцією; воно згоджується із справжнім розуміннем засади національности. **Принцип національности не лежить в сьому, аби збирати в одній величезній країні цілу низку малих народів, які хотять бути незалежними, і не хотять, щоб один з них панував над ними.** Треба полишити кождому з тих країв, кождому з тих народів їх повну і цілковиту самоуправу (Оплески з права, в центрі і на ріжних лавках лівиці).

Колиб сей принцип приложено до Німеччини, то ми мали би Баварію, Віртембергію, Гановер і богато инших німецьких країн і ми не мали би Німеччини зединеної. (Нові оплески на ріжних лавках).

Не мали би тої Німеччини, яка поможе в будуччині простягнути руку російському відродженому велитневи та за якийсь час здійснити погрозу Ерцбергера: „Прийде день, коли зединена Німеччина, союзниця з єдиною Росією, зможе заатакувати Францію і тоді похід на Париж буде значно лекший як в 1914 році (Оплески з права і в центрі). Ми не можемо робити закидів Ерцбергерови, міністрови „Райха (німецької держави) за такі слова, але маємо обовязок зробити з них висновок і дивитись отвертим оком на схід; піддержувати і скріплювати, яко мога, нашу оборону проти небезпеки з боку німецької єдности, та одночасно працювати в напрямку, щоби щезли всі погані елементи, які захитають будучиною Росії і її сусідних народів. (Оплески з права і в центрі).

Признанне самостійности української республіки було-б, на мій погляд, значною помочию для соціяльного мира і ладу в Европі. Я мав приємність, тому кілька днів, кілька разів розмовляти з одним поважним Французом, який жив в Росії на межах України, і який протягом 20 літ часто там бував. Він звернув мою увагу на ті народи України, глибоко проти-большевицькі, з уваги, що вони наскрізь хліборобські і тісно звязані із землею, та що вони практикують і шанують особисту власність, невідому їх московським сусідам, які признають тільки „мір", себто збірну власність. В тій країні, де, треба се признати, занадто панувала велика земельна власність, російська революція передала в руки селян величезну частину землі, але вони захопили лише, скільки могли обробляти.

І тепер, приятелі і вороги України згідні в тому, що ті селяни просять тільки, щоб придбати землю раз на все, заплативши за неї законним власникам і таким робом мати звичайний титул власности. Ті селяни звертають свої надії до далекої Франції і Ви можете добре зрозуміти враженнє доброго патріота, який дав мені ті інформації, коли він входив до маленьких хат на Україні; де він бачив сяючі облична і тремтючі руки. Вони були щасливі брататись із Французом і показували йому на стінах поруч святих образів, ікон, той самий портрет Наполеона І., про котрого мій товариш, д. Моріс Барес тільки що Вам казав, що він мусить находитись в усіх огнищах реінської країни. Хиба се не певні докази, що ми знайдемо в Україні поважну підмогу проти большевизму, підмогу, яка побільшить і скріпить засоби оборони Польщі і Румунії. (Дуже добре, дуже добре! — з права і в центрі).

Зрештою, ся країна є богата. Хліба там сила; цукровий промисл там широко розвинутий. Вона числить коло 50 міліонів мешканців. Домагаючись своєї самостійности, вона не хоче звільнитись від частини довгів Росії, яка на неї приходить, і заявляє, що бере на себе не меньше 30% її тягару. (Дуже добре, дуже добре! — на тих самих лавках). Я не розумію, чому ми не простягнемо руки тим, що хочуть прийти до нас. Ті інформації потвердив мені один офіцир, який бився проти Українців. Один раз дійсно, помилково, були кинуті проти українських жовнірів, яких рахували большевиками, французькі війска. За кілька днів, на щасте, запримітили, що се не були большевики перед нашими війсками, а тільки селяни, котрі рахували, що захищають свою країну. Зроблено перемирє, почалось братаннє і швидко настало найкрасше братерство зброї між українськими жовнірами і французькими офіцирами, з яких деякі рішили вступити на службу до українського війска. В тій країні треба зробити ще чимало праці, не звертаючи уваги на наклепи, що розповсюджують проти України, і ми мусимо приняти руку, яку нам простягають. (Оплески з права і в центрі). Не треба гаїти часу. Сучасне положеннє є важке. Треба спішно боронитись проти нездорових ідеї і низьких вчинків людий, які кличуть і підготовляють світову революцію. Сею обороною ми хочемо захистити Францію, і ми хочемо виратувати національну справу. Ще рза, треба спішно вживати заходів, бо тут іде про безпеченство, незалежність, а може колись навіть про саме життє Франції. (Оплески з права, в центрі і на ріжних лавках з ліва).

„ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІЇ".

Новий політичний твір В. Винниченка.

У Відні вийшла на світ нова книжка тов. В. Винниченка „Відродження нації". Частина І. Київ — Віденъ 1920 р. Вид. „Дзвін". Книжка присвячена історії української революції і заснування української держави. У передмові автор пише так:

„Я беру на себе трудну річ: дати повну правдиву картину боротьби українства за визволення своєї нації під час і після Великої Російської Революції.

„У дні тяжкі, у дні найтяжші нашого народу, я берусь за сю роботу. Майбутність України запутано в диму кривавої ненависти, несито розїхання ворогів, безсилля і знесилля нашого. Важко робити сю працю в потрібному спокою.

„Але в свідомости ваги істини, в свідомости значіння щирого, нелукавого й чесного виявлення подій, я вживу всіх усиль, щоб одсунути від себе всяке національне чи партійне лицеприятте, одійти від усяких особистих симпатій чи антипатій і розглянути весьхід нашого руху в усій обєктивности, на яку я зможу бути здатним.

„Я не хочу писати історії в академічному значінню сього слова. Се мають пізнійше зробити фахові дослідувачі. Моя мета перейти через усі етапи недавно минулого, звязати їх, одкинути неважне й дати суцільний образ сих і радісних і болючих часів нашої нещасної історії.

— — — — — — — — —

„Історію відродження укр нації з моменту вибуху революції по сьогодняшній день можна поділити на чотири доби.

„Понятте доби звучить неначе троха невідповідно до тих коротких протягів часу, які обхоплюють сі доби. Але, будучи малими по кількости часу, вони містять у собі стільки національного, політичного й соціяльного змісту, історія нашого народу на протязі їх зробила такі велитенські кроки, що цілком оправдано можуть бути названі добами.

„Їх чотири:

1. Доба Центральної Ради. З двома періодами: 1) Період революційної організації державности й морально-правової влади; 2) Період юридично-правової державности.
2. Доба Гетьманщини.
3. Доба Директорії.
4. Доба Отаманщини.

„В основу сього поділу покладено ролю тих чи инших соціяльних верств під час тих моментів.

„Чинником доби Центральної Ради є вся свідома національна демократія без ріжниці кляс.

„Доба Гетьманщини одзначується пануючою ролю кляс буржуазних і реакційних.

„Підчас доби Директорії головна роля переходить до кляс революційних, — пролетаріяту сільського і міського.

„Головним чинником доби Отаманщини є елемент військовий, ідеольогічно репрезентуючий дрібне національне міщанство, а в акції своїй автократичний".

— — — — — — — — —

В першій частині твору т. Винниченка обговорено добу Центральної Ради.

ПОЗІР УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА В ДЖЕРЗИ СІТИ.

Уряд Народного Дому Американсько-Українських Горожан в Джерзи Сіти (долина міста), просить отсею дорогою прочі товариства здержатися з всякими забавими і представленями на день 17-го цьвітня с. р., тому, що в той день наше товариство уладжує танці в „Odd Fellows Hall", при Bergen Square, Jersey City, N. J. Близші інформації оголоситься пізнійше.

25-26 УРЯД.

НАЙНОВІЙШІ ВІСТИ З УКРАЇНИ.

До Відня прибув дня 30. січня, 1920, старшина галицької армії з України, котрий оповів редакторови тамошнього тижневика „Український Прапор" ось такі вісти про останні події на Україні:

Денікінська армія розбита українським народом в пух і прах. Весь її матеріял і озброєннє захопили українські повстанці або большевики. Денікін зложив начальну команду. Його штаб, а також штаб армії ген. Шілінга переноситься незабаром до якоїсь місцевости на Кримі.

Галицька Армія реорганізується. Донедавна займала вона район Немирів-Винниця, а тепер Миколаїв-Херсон. Галицька Армія тішиться загальною симпатією як населення так всіх воюючих сторін на Україні. **Галицьким частинам не робили нічого злого ні большевики, ні жадна повстанча група, ні денікінці.**

Большевики після поновного здобуття Харкова і Киева, відносяться прихильно до Українців і української культури. В Киеві урядує українське совєтське правительство. Супроти того, що большевики засадничо змінили своє відношенне до українства, панує загальна опінія, що вони тим разом удержаться на нашій території.

Найбільше під сю пору пошукуваним на Україні грошем, — се гривня. Селяни скрізь домагаються: давайте нам „наших" гроший. Найбільший попит є за синими 100-гривенниками. Взагалі, за гривні можна всюди всего дістати по 25% дешевійше ніж за всякі инші гроші.

Між отаманами українських повстанців найголоснійший тепер **Шепель і Волинець.** Вони виступають як свідомі Українці, в імя української державности.

Кубанські Українці зробили переворот, скинули скрізь денікінські уряди і завели українські. Тепер Кубань правиться як самостійна українська держава. Наш інформатор зустрічався з медиками, які їхали з Кубані за санітарним матеріялом. Вони оповідали, що Кубанці питають за Галичанами як за організаторами.

На цілім Сході Европи, як також в сумежній Азії, величезна ненависть до Франції і всего французького зустрічається на кождому кроці. (Наш інформатор їхав через Царгород-Бріндізі-Венецію).

В Малій Азії стоїть добре озброєна 100-тисячна турецька армія під проводом Кемаль Паші, яка тільки жде на прихід більшовиків, що дійшли вже до Кавказу.

Вельми характеристична річ, що скрізь скріпилася прихильність (?) до Німців; денікінські штабові старшини заявляли, що „Німці се одинокий народ, який варт порядкувати світом".

В глибину України, Білоруси і Литви ненависть до Франції несуть Поляки, яких всюди вважають за авангарду Франції, а поведеннє Поляків страшне.

Панує загальне переконаннє, що коли большевики зачнуть офензиву, то польський і румунський фронт розлетиться першого дня. Большевицькі мирові предложення до Польщі вважають тільки агітаційним маневром.

Цивільні справ ина території, занятій галицькою армією полагоджує др. І. Макух з цивільним урядом, „на час неприсутности Найвисшої галицької влади", — як висловлюється приказ Н. К. Г. А. до армії при введенню др. Макуха в урядованнє.

Скарб Петлюри, зложений з 16 ящиків золота в штабах, з великого числа цінних французьких, англійських і инших паперів, розграбили в Проскурові зелізничники і Денікінці (т. зв. офіцирська частина). При поділі золота прийшло до страшної рукопашні і до убийств. Потім денікінські офіцири зачали безтямну гру в карти і цілковито розбіглися.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Проблєма перед якою опинив ся большевизм.

Ви знаєте, що для намальованя образу треба артиста.

Ви знаєте, що для зробленя годинника треба здібного механїка.

І ви знаєте, що хтонебудь може знищити малюнок або годинник одним копняком.

Знищити щонебудь, чи се буде годинник, чи будинок чи правительство—є легко. Бо трудність лише лежить в будованю.

Се якраз є проблємою, яку Росія досьвідчає сьогодня під большевизмом. Читайте, що Ленін говорить про се в слїдуючій зібраній коротко його найновійшій заяві — „Совіти при праці":

Большевики знищили капіталїзм, знаціоналїзували промисл і створили робітничі совіти. Однак Росія ще є далеко від комунїзму і соціялістичної совітської републики.

Те, що большевики зробили доси, було найлекшою частиною. Се була частина нищеня. До сего треба було лише сили і приказів. Найтяжша частина стоїть ще перед ними. Большевизм заведе, коли не зможе відбудувати російського промислу і розвинути як найвисшу продукцію.

Се не дасть ся виконати після первісного пляну большевизму. Робітничі совіти не знають вести фабрик і вдержати порядку. А самі робітники ще не хотять робити за однакову платню за всякого рода роботи. Робітник машиновий хоче все ще таки більше ніж робітник з лопатою, а працюючий умом хоче ще більше ніж побирає машиновий робітник. Росія не буде мати комунїзму, доки аж людська натура не перемінить ся і доки кождий чоловік не схоче працювати для добра всїх замісць для особистої користи.

Мине ще богато літ, щоби змінити людську натуру через просьвіту і щоби навчити робітників вести фабрики після совітських метод. Але покищо промисл мусить бути зреорґанїзований і мусить ся підтримати як найбільшу видатність і фабрик і поодинокого робітника.

Одинокий шлях який лежить перед большевицькими провідниками є завернене від совітського стану — поворот до старого ладу. Вони мусять покликати буржуйних експертів за високі платні для заряджуваня фабриками. Вони мусять приняти фабричні методи „капіталїстичної" Америки.

Большевицькі провідники мусять завернути ще дальше. Вони мусять поставити робітників під строгу дисципліну. Вони мусять вплинути на сотки і тисячі робітників в кождій фабрицї, щоб вони піддались послухови одного чоловіка — буржуйного завідателя. Робітники мусять бути примушені працювати з повною витревалостю.

Те все робить Ленін. Він має необграничену власть. Він відбирає власть фабричним совітам а ставляє до проводу буржуйних експертів. Він надає сим новим наставникам силу, якої вони ніколи передтим не мали, — виключну власть над робітниками. Вони не можуть страйкувати. Вони навіть не можуть вносити скаргу. Ленін змушує їх до послуху, зменьшуючи їм їх хлїбні картки або кличучи „червену сторожу" для удержаня спокою. Ось його найновійші слова до російських робітників: „Будьте послушні і не слухайте тих, котрі говорять, що наші теорії є злі".

Деякі люди кажуть, що ми повинні мати большевизм в Америці. Але ми найперше повинні наперед пізнати, які є його наслїдки в Росії. Ленін знає про се лїпше ніж большевики в Америці. Вони лише говорять те, що Ленін казав КОЛИСЬ а не говорять того, що він каже ТЕПЕР.

А Ленін каже тепер, що большевизм яко нова форма правительства і продукції не допише, бо людська натура є сильнїйша ніж його попередні ідеї.

The Inter-racial Council

120 Broadway—New York

ДИСЦИПЛІНА.

(З перемиського тижневика „Український Голос" з дня 18. січня, 1920).

Довховалася до наших часів, з перед яких чотирох тисяч літ, стара египетська фігурка з каменя, а на ній видимо таке: учитель сидить на стільці, в його руці прут, при його ногах прикляк хлопчина-школяр і держить в одній руці табличку, а другою щось пише на табличці. Під фігуркою видно таку напись: „З його плечий вичиташ, кілько він навчився". Видно, що і на тисячу літ, заки Жиди вимандрували з Египту, мало силу те правило, яке Іван Франко вкладає в уста Лиса Микити: „де-ж хто видів, щоб без бука йшла до голови наука". Египетський хлопець мав слухатись учителя, а коли він не поступав в науці, то учитель намагав прутом і, видно, не жартував, як з хребта школярика можна було пізнати, чи довго і добре він учиться.

Кождий розумний чоловік знає, що без послуху; без дисципліни не може бути ніде порядку. В сільському господарстві, хоч би воно й найменьше було, господар дає приказ, що, чи, коли і де робити, бо без того не буде ладу; з роботи не буде такого хісна як треба. Такесаме в школі, в уряді, у війску. Чим більша господарка, чим ширший і висший уряд, тим точнійше мусить кождий виконувати вложений на нього обовязок, коли хочемо, щоби був усюди лад і порядок.

В державі тесаме. Тут кождий чоловік повинен мати свою роботу і її докладно виконувати, починаючи від диттини, що має учитись, аж до начальника держави, котрий має правити державою і рішати в найвисших і найважнійших справах. В добре уладженій державі нема чоловіка, здорового на умі і тілі, який би міг сказати, що він не має ніякої роботи. Лишень хорі, каліки, немовлята і старці спочивають на чужій опіці і не виконують своїх обовязків, бо не всилі ніяких виконувати. Всі-ж здорові члени кождого господарства, кождої держави мають виконувати чарно, здисципліновано, свій обовязок. Зрозуміє кождий з нас, що ніякий здоровий чоловік не сміє сказати, що він є вільний громадянин і може робити, що йому хочеться, або нічого не робити. Воно так не є, а навпаки: Кождий має, кождий мусить се робити, до чого він приготований, чи вивчений. І то треба, щоби всю роботу робив в почуттю обовязку і дисципліни.

Ми Українці будуємо тепер свою державу. Кождий з нас має сповнити якийсь обовязок, до якого він надається. Ніхто не повинен отягатись; ніхто не повинен стати на боці і чекати, аж другі принесуть йому вже готове, печене й варене. Навпаки! Коли видиш, що якась робота не робиться, бо нема відповідного робітника, то по своїм силам і по можности сам мусиш перебрати на себе ще й ту другу роботу, бо велика машина, якою є держава, потребує і найменьшого коліщятка, щоби справно і добре функціонувати. А всю роботу треба робити з послухом, так як наказали згори, або в разі браку наказу, як вважаєш за найлїпше, по свому сумлінню. Коли чужинці побачать, що ми всі працюємо здисципліновано, то мимоволі скажуть: Сі люди варті того, щоби мати свою державу.

До кождої цїли можна дійти ріжними стежками. Але коли тобі згори наказали йти стежкою ліворуч, то тобі треба конечно йти сею стежкою, хоч би тобі хвилево здавалося, що стежка праворуч лїпша. Бо инакше не буде ладу! Треба тобі думати, що твій наставник застановився над тим, чому видав саме такий приказ а не инакший. Колиж ти його не послухаєш, то викличеш нелад та замішанне і попсуєш всю роботу. Брак дисципліни в громадянській роботі — се велике нещастє. Держава без дисципліни ніколи не устоялась довго, а така, яка щойно будувалась, не далася поставити на ноги. Коли будемо всі виконувати свій обовязок здисципліновано, то успіємо зробити навіть тоді, коли наш наставник покажеться не наймудрійший; а зовсім певно не дійдемо до доброго кінця навіть з наймудрійшим наставником, коли не будемо виконувати своїх обовязків здисципліновано.

Брак дисципліни в Українців, брак солідної праці у нас довів нашу державність до упадку. Бо унас кождий хотів розказувати, а слухати і робити ніхто, забуваючи про ту велику правду, щ охто бажає розказувати, мусить вміти розказувати, а вміє розказувати тільки той, хто навчився слухати.

Але ще все для нас не пропало. Як станемо здисципліновані, то вмить здобудемо те, що стратили. Бережімся особливо тих, що руйнують дисципліну; що накидаються на всякий приказ — замісць працювати. Се звичайно люди злі і ліниві — нероби. Такі киринники подають себе за мудрійших, а на ділі вони лишень шукають легким коштом наживи, — се погані демаґоги, що є нещастєм для громадянства.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

СТРАШНА КАРТИНА САНІТАРНИХ ВІДНОСИН НА УКРАЇНІ.

Від голови віденської санітарної місії, ґенерала лікаря **др. Ярослава Окуневського**, одержала тамошня газета „Український Прапор" отсе письмо:

В часописі „Україна" в Каминці, а опісля у віденській „Волі" появився комунікат українського міністра здоровля про сю санітарну місію, яка під охороною Інтернаціонального Червоного Хреста під командування п. швейцарського майора Ледеррейя була з кінцем вересня м. р. вислана із Відня на Україну. — Наслідком певного роду неточности в стилізації шириться думка, начеби галицька військова патруля захопила самовільно сю місію і нарпавила її до Винниці замість передати її в Каминці Міністерству Здоровля.

Щоби баламуцтво не ширилося констатую, сю санітарну місію улаштував я на приказ і за гроші, які на сю ціль видало Українське Посольство Західної Области. Коли отся місія попала в руки галицької армії, то вана прийшла іменно туди, куди була призначена і де санітарної помочі конечно було треба.

Санітарний шеф галицької армії Др. Андрій Бурачинський пище до мене з Винниці під датою 15. грудня 1919 р. ось що:

„Санітарні відносини у нас страшні. — Люде гинуть від пятнистого і поворотного тифу, а у нас ні ліків, ні дезинфекційних середників, ні білля. Лікарів і санітарного персоналу не вистарчає. Богато їх умерло а заступити їх нема ким.

У нас тепер так, що сі, що ще здорові з ласки Божої до тепер, то ждуть на хоробу, а сі, що хорі, ждуть на смерть. Ми лікарі можемо тільки потішувати — кождий скільки має ще сили, — помагати не можемо, бо нема чим.

Санітарна місія, яка сюди прибула з Др. Новаком на чолі стала нам дуже в пригоді, але секапля в морі. — Нам треба так богато! Але спасибі і за сю одиноку до тепер поміч, яка до нас прийшла із закраю".

Майор Ледеррей вернувши з України розказував мені ось якийй епізод:

Зі санітарною місією стояли ми в Жмеринці. Туди прибуло 200 хорих на тиф. В Жмеринці був шпиталь на 300 ліжок. Хорі розтаборилися, де тільки місце було. В одій ждальні були умираючі і хорі разом з мертвими, козаки заложили усі сходи усі магазини. І до нашого санітарного поїзду пхалися люде, бо їм було все одно, — що і як, тільки щоб утекти з того пекла. На другий день, як ми уже були в дорозі, найшли ми між паками у однім вагоні одного мерця, а ще одного в дезинфекційнім приладі,, в якім сей нещасний шукав захисту.

Відень, 25. січня 1920.

Др. Я. Окуневський, ґен. лікар.

ПРО НАШИХ ГЕРОЇВ.

(З української жовнірської газети „Козацький Голос").

Стрілець Олекса Яремчук.

Уроджений в селі Полянка, повіт Львів. Родичі Петро і Анна.

Хто сподівався би в такім молоденькім стрільцеви так великого духа, тільки відваги і хоробрости?

На двайцятий рік йде йому, а він вже бився в Італії!

Вернув з Італії до дому, тішиться ним його родина, дають добре йому їсти і ходять, як коло пана.

А він питає тільки, як бються наші з Ляхами, хто збирається йти до свого війська...

Другої днини ранком видять його родичі — збирається кудись Олекса.

— Ти куди? — питають.

— Йду воювати за Україну, а дома прецінь не буду сидіти, — каже він.

Попращався з родиною, перевісив кріс через плечі і гайда воювати.

Що ви скажете? Чи повірите? В їх селі зібралося 60 хлопців!

Пійшов Олекса і бідує тяжко. Дощі і дощі, болота цілу зиму і цілу весну. Нераз зі студени дзвонив зубами, стоячи в болоті по коліна...

Та бився він добре. Приділили його до Ґрупи Південь II.

Гей! Хто почислить і порахує, кілько Ляхів вибила ся Ґрупа. Як зайців польоранне бють, так бив Олекса Ляхів під Бартатовом! Ніколи не прорвались Поляки на їх фронті, бо в хлопців був огонь, що гнав їх як вихор туди, де найбільше було Ляхів.

Там всі любилися. Старшини любили стрільців, а стрільці старшин. От, як воно було!

Чет. Мицак провадить їх до наступу на дубанівський двір. Зайшли між ворожі дроти. В дротах нагло захорував чет. Мицак і не може стати. Пійшли всі, а четара лишили самого. З нараженнєм свойого життя вертає по нього Олекса Яремчук і веде попід руку хорого старшину, як рідного брата. Так вратував він чет. Мицакови життє.

Або, як воно було на зимного Миколая. Каже польський старшина до своїх бандитів: — Зближаються свята, а нема в нас, що їсти. Ідіть до Бартатова і заробіть собі по хлопах...

І справді, пяні Поляки гурмами йдуть на село. Хлопці припускають їх близько, та самі заходять їх з боку. Коли Поляки були вже близенько, як не отворять на них огонь з двох боків! Стріляють як зайців! Чисто польованнє! Покотом лежали вбиті Поляки, а наші не питають, бють і женуть вихром вперед! А межи ними на першім місци Олекса Яремчук.

Тепер він є тут на Україні в 7-мій Бригаді в сотні скорострілів.

І тут на Україні добув він своєї слави.

Хоч в него черевик роздерся, то сорочка чиста, а однострій в порядку. Примізернів трохи на лиці, та на дусі він сильний, сильний як дуб, як зелізо!

Б-к.

БОРОТЬБА СЕЛЯН ЗА ЗЕМЛЮ І ВОЛЮ.

(Продовжение).

В попередній статті говорили ми, як колись боролися селяни за землю і волю. Тепер хочемо розказати, чому тоді не повелися мужицькі повстання та як їх здавлено.

4. Панська пімста.

Та пани мали більшу силу, красшу зброю, ніж селяни, й слиме завсігди виходили побідно та ще більше гнобили бунтівників. Тільки велике українське повстання за Хмельницького скінчилося побідою козацтва та селянства над польською шляхтою. Всі інші повстання здавлені в морі селянської крови: і французька „жакерія" р. 1358-го (прозвана так тому, що французькі пани називали селян Жаками або по нашому Яцками) і пізнійша велика селянська війна в Німеччині й мужицькі бунти в Московщині і гайдамаччина на Україні. Продемці розрухи вже й не згадую: їх легко здавлювано незначною військовою силою.

Здавивши повстання пани люто мстилися над селянами. Карали їх і їх провідників найстрашнішими карами, палили цілі села, вирізували тисячі й десятки тисяч повстанців. Так повстання Разіна коштувало життя 100 тисяч простих людий, яких московський уряд немилосерно замордував.

Страшні річи давно розлютоване панство. І досі здрігаєш, читаючи, як катовано, різано на шматки, саджано на палі гайдамаків у Коднї. І таке було й нещасним французьким, німецьким і иншим селянам по здавленню повстань. Пани за всяку ціну хотіли відстрашити селян від бунтів. Під сим оглядом не мали вони милосердя ні до кого й карали без жалю і сих нечисленних благородних людий, що зпоміж них самих виступали в обороні нещасних селян. Так ще були брати Гракхи — Тиберій і Кай, знатні Римляни, що в 130-их і 120-их рр. перед Різдвом боролися за волю й землю римського селянства. Вони наложили головами за свою любов до меншого брата. І від того часу нераз стрічаємо таких благородних, відважних людий, що понад усе, понад інтерес свій власний і інтерес свого стану, своєї верстви ставили визволене упосліджених і пригноблених. А скільки їх, сих революціонерів, зложило свої голови на шибеницях, в тюрмах і каторзі в Росії царського панованя, і не перелічити!

5. Причини невдач селянських повстань.

Чому же не велося селянам?

Ріжні були сьому причини. Найголовніша — що ріжно коли селянські повстання обіймали цілий край. Найчастійше піднималися окремі села, повіти, так що їх легко було здавити. Дуже тяжко було рівночасно підняти цілий край, бо селяни були темні, мало звязані з собою, не могли до усього часу вдержати таємницю, бо рідко коли приставав до них хтось із свідомійших верств. А крім того — вони були мало карні і лихо озброєні, тимчасом як пани мали красше оружє, запаси й кріпости й міцно свої загроженим становищі інтересами.

Ще поки не знана була пальна зброя — крісн й гармати, билися тяжкими мечами, булавами, топорами, довгими списами та стріляли з луків або метали камінє з умисно збудованих машин „гуляй-городин". Постійного правильного війська тоді не було, а воякóм був головно пан, лицар, закутий в латах (залізних долоках), кольчузі (сорочка з сталевих, кільчастої сітки) і в залізному шоломі на голові.

Мужикови, невправному у військовім ділі, годі було подолати такого ворога та ще й не маючи відповідного узброєння. Пізнійше появляється ще красша зброя, пальна, повстають постійні, правильні війська, що ще збільшує перевагу панства над селянством. Правда, чим близше до нашого часу, панство перестає бути заразом і воєнним станом і до постійного війська набирається простих людий. Але військова служба була в старовину дуже довга, тому вояк відчувався від своїх односельчан. А що до того був ще темний і несвідомий, то легко давав ужити проти своїх же братів. Довга служба робила з людини мов иншого стану, що вважала себе за висшу, значнішу особу від простого селянина. Крім того в давнину у війську було богато чужинців, які за гроші наймалися тому чи иншому урядови. Вони творили окремі полки, які вже цілком не були звязані з місцевим населенням.

Україна за Богдана Хмельницького тому могла успішно боротися з польським панством — що посідала своє власне, добре вимуштроване й узброєне та карне військо — козацтво — і розумних та досвідчених провідників. Так було в старовину.

Про те, як тепер бореться селяни за землю і волю розкажемо в слідуючому числі нашого часопису.

Марлен.

БОРОТЬБА ПРОТИ ПРОГІБІЦІЙ.

ВАШІНГТОН, 26. лютого. — Що боротьба проти прогібіції починаєсь на добре, слідно по тім, що много послів приготовляє ріжні проекти, аби прогібіцію уневажнити. Посол Ігой, демократ з Мізури, вніс був проєкт до конгресу, щоби державну прогібіцію відкликати 1-го липня 1920. Його резолюцію відкинено 89 голосами в палаті послів. Лише 38 послів голосувало за резолюцією. — Є всякі ознаки, що прогібіція буде найголовнійшою темою виборчої кампанії.

(Продовжение зі стор. 1-шої).

Франція і Ватикан.

ПАРИЖ, 27. лютого.—Грізне питанне виринуло між Францією і Ватиканом, яке не допустило до безпосередних зносин між ними. Найновійші реляції викривають міжнародні інтриги Ватикану. Ватикан іменно робив усьо, щоби довести до порозуміння з Францією. Баварія під впливом Ватикану була запропонувала Клемансови відірванне від Пруссії і окреме дипльоматичне представництво, щоби лише Клемансо довів до мира з Ватиканом і поперли французських католиків. Клемансо однак відкинув сю пропозицію Баварії, кажучи, що мир з Ватиканом був би за високою ціною, яку Франція заплатилаб за поділ німецької держави. Иншими словами — Клемансо, хоч був радий бачити роздроблену Німеччину, не хотів на се згодитись за ціну мира з Ватиканом.

Есквіт знова в парляменті.

ЛОНДОН, 25. лютого. — Бувший премієр Герберт Есквіт зістав вибраний поновно до парляменту, стративши там місце при останних виборах. Есквіт, либерал, дістав 14.736 голосів; робітничий кандидат 11.902; коаліційний 3.795.

Альберт Тома має провірити положене в Росії.

ЛОНДОН, 25. лютого. — Рада премієрів, що засідає в Лондоні, поручила Французови Альбертови Томасови, директорови міждержавного робітничого бюра при Союзі Держав, розслідити положене в Росії і здати про нього докладний звіт найдальше 22. марта 1920 року.

Арешти в Московщині.

ПАРИЖ, 27. лютого. — З Варшави доносять тут, що звіт російської „комісії для боротьби з контр-революцією" подає офіціяльно число арештованих осіб протягом большевицького режіму (за три роки) на 180.000. З того числа розстріляно 9.641.

Замах на житте сербського престоло-насідника.

ЛОНДОН, 25. лютого. — На князя регента Олександра з Сербії і на сербського премієра Протіча виконано замах, як се доносить телеграма з Трієсту. Оба зістали ранені.

КОЛБІ, НОВИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

Декотрі сенатори противляться його іменованню.

ВАШІНГТОН, 25. лютого. — Президент Вілсон іменував нового міністра заграничних справ на місце Ленсінга в особі Бейнбриджа Колбі, адвоката в Ню Йорку.

Іменоване адвоката Колбі міністром закордонних справ викликало велике негодоване в деяких політичних кругах у Вашінгтоні. Многі демократи і републиканці є противні сьому іменованню з огляду на се, що Колбі ніколи доси не брав участи в дипльоматичній службі і тому готов не сповнити свого обовязку.

Иншими причинами, чому демократи і републиканці виступають проти Колбія, є його неглевна партійна приналежність. Колбі колись належав до републиканської партії, однак при останих виборах сильно попирав кандидатуру Вілсона, а йшов проти партійного кандидата Гюза; з прогресивної партії Колбі вже виступив. Демократи знова противляться сьому іменованню тому, що Колбі, хоч виступив з републиканської партії, не є членом партії демократичної.

Іменованню Колбія противляться противники Вілсонового мира і Союза Держав. Між ними є демократ Рід, республиканин Ладж і инші.

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Головна Канцелярія Українського Народнього Комітету одержала отсі листи від Українців з Европи для їх рідні або знакомих в Америці.

З Німецького Яблонного, Чехословаччина, наспіли слідуючі листи з пошукуваннями:

1. М. Климович, пошукує Дмитра Микитина. Є до него лист.
2. Михайло Довгань, пошукує Павла Мороза, з Остапя, пов. Скалат. Є лист до него.
3. Михайло Будулич, пошукує Гелени Будулич, сестри, і Катерини Серенько.
4. Стефан Гриньків, пошукує Василя Гриньків, брата, перебував в Пасейку. Є лист до него.
5. Василь Данилович, пошукує Миколу Папура, вуйка. Є лист до него.
6. Гаврило Мельник, пошукує Катерини Мельник, сестри, перебував в Канаді. Є лист до неї.
7. Степан Яворський, пошукує Марію і Катерину Яворські, з Бережок пов. Турка над Стрийом. Є лист до них.
8. Анна Сироїжка, пошукує Андрія і Євдокії Іпеневич. Є лист до них.
9. Осип Прокопишин, пошукує Миколу Дороша, Миколу Рудевича, Стефана Щутку, Розалію Скільську, Параньку Бейчак, Олену Щутку, Олену Феденяк з Вельдіжок, пов. Долина. Є лист до них.
10. Іван Микула, пошукує Миколу Дзюрку, з села Сурахів, пов. Ярослав. Є лист до него.
11. Йосиф Кавфман, пошукує: Льотю або Сабінію Фрайліх, з Спаса, пов. Долина. Є лист до них.
12. Іван Москаль, пошукує Андрія Москаля, брата.
13. Йосиф Ґрунський, пошукує Параньку Ґрунську, сестру.
14. Стефан Гриньків, пошукує Дмитра Гриньків, брата, перебував в Йонгставн, Огайо.
15. Андрій Міхалюньо, пошукує Анну Кутінську, з Підлісок, пов. Мостиска.
16. Андрій Кіцелюк, пошукує Івана Кіцелюка, брата, з Лючи, пов. Печиніжин.
17. Михайло Тиркус, пошукує Йосифа Тиркус, брата, з Верчани, пов. Стрий.
18. Стефан Критонівський, пошукує Івана Ящана, товариша, з Серафинець, пов. Городенко. Є лист до него.
19. Василь Безпятий, пошукує Гасі і Сидорка Безпятий, з Отиневич, пов. Бібрка.
20. Стефан Лящ, пошукує Василя Ляща, з Сільця, пов. Перемишль.
21. Григорій Качмар, пошукує Петра Качмара. Є лист до него.
22. Дмитро Кульчицький, пошукує Михайла Кульчицького, з Кульчиць, пов. Самбір. Є лист до него.
23. Павло Шишок, пошукує Ілька і Федя Шишок, братів.
24. Стефан Кулацький, пошукує Адамка Кулацького, брата. Є лист до него.
25. Михайло Осадчук, пошукує Евстахія Осадчука, брата, Анни Осадчук, сестри, Андрія Іванцьова, шваґра, з Довжанців, пов. Тернопіль. Є лист до них.
26. Теодор Бобків, пошукує Олени Бобків, сестри, з Солови, пов. Перемишляни. Є лист до неї.
27. Василь Пецкович, пошукує Гната Пецковича, батька.
28. Ілія Білик, пошукує Якова Івасяка, брата, перебував в Алябама. Є лист до него.
29. Григорій Барабащ, пошукує Андрія, Павла і Гната Барабащ, братів. Є лист до них.
30. Микола Стельмах, пошукує Михайла Шведу, вуйка з Яренкова, пов. Рудки. Є лист до него.
31. Гаврило Мельник, пошукує Стефана Мельника, брата, з Нагорянки, пов. Бучач.
32. Іван Нирка, пошукує Миколу Миська, брата, з Генкової Вишні, пов. Рудки.
33. Яць Мазур, пошукує Єви Мазур, матери. Є лист до неї.
34. Олекса Петришин, пошукує Петра Струганя, вуйка, з Городенки. Є лист до него.
35. Ілія Ілюк, пошукує Івана Равлюка, вуйка, перебував в Манітобі, в Канаді. Є лист до него.
36. Іван Лунь, пошукує Йосифа Тарчинського. Є лист до него.
37. Олекса Волощак, пошукує Івана Волощака, брата з Пішансі, пов. Старий Самбір. Є лист до него.
38. Ілько Матейко, пошукує Василя Матейка, брата зі Снятина, перебував в Сейлем, Масс.
39. Іван Олексюк, пошукує Василя Лукія, з Бабинець, пов. Борщів. Перебував в Вініпегу, в Канаді.
40. Іван Дубій, пошукує Федя Дубія, брата, з Бистрого, пов. Старий Самбір. Є лист до него.
41. Стефан Кушнір, пошукує Андрія Кушніра, брата, з Гніздичева, повіт Жидачів.
42. Василь Пенцак, пошукує Михайла Пенцака, брата, з Павлови, повіт Радехів. Є лист до него.
43. Микола Матура, пошукує Михайла Сивика, Стефана Малиновича, Федя Малиновича, з Жидачева.
44. Микола Федьків, пошукує Дмитра Федькова, брата. Є лист до него.
45. Тимко Вишинський, пошукує Миколу і Івана Вишинського, братів. Є лист до них.
46. Михайло Волох, пошукує Станислава Волоха, брата. Є лист до него.
47. Стефан Медвідь, пошукує Йосифа Медведа, брата. Є лист до него.
48. Михайло Семйоник, пошукує Єви Семйоник, зам. Ева Чіпайло, сестри, з Бані Котівської, пов. Борислав. Є лист до неї.
49. Микола Черлінка, пошукує Володимира Близнюка, родом з Косова. Перебував в Ню Йорку.
50. Гринь Гурлів, пошукує Стефана Стоса. Є лист до него.
51. Іван Дублянник, пошукує Дмитра Дублянника, батька Федя Могитича, з Княжолуки, пов. Долина.
52. Дмитро Броварний, пошукує Івана Броварного, стрия зі Стібни, пов. Перемишль. Є лист до него.
53. Дмитро Чупіль, пошукує Марії Чупіль, сестри. Є лист до неї.
54. Дмитро Чупіль, пошукує Олени Лещишин, сестри. Є лист до неї.
55. Петро Савчин, пошукує Михайла Савчина, брата. Є лист до него.
56. Стефан Субала, пошукує Таці Субала, сестри, з Поруденки, пов. Яворів. Перебувала в Монтреал, Канада. Є лист до неї.
57. Таньчак, пошукує Мих. Таньчака, в Канаді. Є лист до него.
58. Онуфрій Луців, пошукує Юрка Луціва, в Алентавн, Па. Є лист до него.
59. Василь Ляхович, пошукує Павла Ляховича, брата з Лужна долішного, пов. Дрогобич.
60. Микита Доброводський, пошукує Гриця Доброводського, брата з Дубовець, пов. Тернопіль.
61. Гнат Тута, пошукує Миколу Тута, брата, з Ярова, пов. Дрогобич.
62. Василь Покута, пошукує Стефана Ваніцького, з Бабини, пов. Самбір.

З полону вНімеччині наспіли слідуючі листи з пошукуваннями:

63. Калістрат Поливка, пошукує Василя Адамовича Козака. Є лист до него.
64. Пантелеймон Шадура, пошукує Степана Йосафатовича Шадуру. Є лист до него.
65. Петро Гаврилюк, пошукує Тимофея Івановича Гаврилюка. Є лист до него.
66. Хаім Розенбавм, пошукує Мойсея і Ізраіла Розенбавм, перебували в Вініпеґу, Канада. Є лист до них.
67. Іван Ковалюк, пошукує Франца Денисовича Ведмидюка. Є лист до него.
68. Іван Ковальчук, пошукує Бориса Вартоломсича Книша. Є лист до него.
69. Атапас Пилипчук, пошукує Максима Данилюка, з Турпіля, губ. Волинська.
В. 70. Яків Никифорович, Бабич пошукує Андрія Литвинчука, Гната Заяця, Матвія Джулика, Євтихія Кузьмича, з Великого Обзира, губ. Волинська.
71. Павло Якимович, Саврицький пошукує Семена Єврицького, перебував в Шікаго.
72. Клементий Копец, пошукує Йосифа Гіза, Краоля Цудного, з Дэедзіц, Шлеск.
73. Альберт Савіцький, пошукує Віктора А. Савіцького, перебував в Флеш Рівер, Мо. Є лист до него.
74. Григорій Слободзян, пошукує Миколу Чорнобривого, Онуфрія Чорнобривого, з Нагірянки, пов. Бучач.
75. Денис Аксентів Кравець, пошукує Антона А. Костинюка, Василя П. Ковніра, Петра П. Жовніра, Михайла О. Шологина, Трохима Г. Бондара, з Левкола, губ. Подільської.
76. Василь Іжевський, пошукує Теклі і Юлії Ферлівських з Поморян, пов. Зборів.
77. Ясько Митренко, пошукує Франка Синицького, перебував в Шікаго.
78. Микола Литовченко, пошукує Микиту Кобзарева, о. Матвія Степанина, перебували в Вініпеґу, Канада. Є лист до них.

ДО ВСІХ ІНТЕРЕСОВАНИХ.

Кождий, до кого є лист у сьому виказі, нехай подасть свою точну адресу, залучить марки на пересилку і заадресує:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE OF U. S.,
30 E. 7th Street, New York City
а лист буде сейчас висланий.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ І ВЕТЕРАНИ.

Американський Червоний Хрест, сповняючи свій обовязок, все совісно обслугував американських жовнірів і буде обслугувати так довго, доки вони будуть потребувати його помочи. Під сю пору богато ветеранів світової війни знаходиться в школах і колеґіях в Злучених Державах, де вони вчаться ріжного ремесла і професії. Богато з них не можуть виконувати тоїсамої праці, котру виконували перед війною і тому федеральна рада просвіти постаралась о заснованє в школах і колеґіях для ветеранів таких курсів, які можуть їх приготовити на людий від нікого незалежних. Значиться, що по укінченю курсу ветеран зможе сам себе удержувати. Однак в таких школах вони здибаються з великими трудностями: їх фізична нездібність завдає їм досить клопоту, а розходи дуже часто перевисшають одержувану ними платню.

Щоби сему запобічи, Американський Червоний Хрест іде їм на поміч і буде старатися зробити їх шкільне життє вигіднійшим. У тих школах і колеґіях, де ветерани не можуть приміститися, відділи Американського Червоного Хреста стараються і помагають їм орґанізувати кооперативні (спільні) мешкання і „бордінґгавзи". Таке спільне життє зменьшить їх видатки і додасть їм охоти до науки. Загально кажучи, цілию такої акції є показати раненим у війні ветеранам, що вони будуть всилі заробляти на своє удержанє.

Така акція Американського Червоного Хреста є такаж сама важна як акція в часах війни. Американський Червоний Хрест в порозуміню з федеральними радами просвіти буде старатися, щоби в тих школах і колеґіях, де вчаться ветерани світової війни, були заложені позичкові каси, а місцеві відділи Червоного Хреста будуть по змозі опікуватися родинами ветеранів.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

ЗВІСНА

З НЮ ЙОРКУ
поставить слідуючі штуки:

NEW YORK, N. Y.
в Українськім Народнім Домі, 217-19 Іст 6-та улиця.

В СУБОТУ, 28. ЛЮТОГО 1920

ЛИМАРІВНА
драма в 5-ти діях.
Ся штука буде грана пораз перший в Америці.
Початок точно о 8-мій годині вечер.
Ціни: $1.00, 75 і 50 центів.

— o —

NEWARK, N. J.
В Українській Робітничій гали, 57-59 Бікон стріт

В НЕДІЛЮ, 29. ЛЮТОГО 1920

ЛИМАРІВНА
драма в 5-ти діях.
Початок точно о 8-мій годині вечер.
Ціни: 75 центів.

Приймае участь вся трупа, першоклясні танцюристи і великий хор. 25-26

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Драматично Співацький Кружок т-ва „Українська Бесіда" в Ню Йорку

— уряджує —

В НЕДІЛЮ, 29. ЛЮТОГО 1920

В Арлінґтон Гол, 19-23 Сейнт Маркс Плейс (Іст 8-ма улиця), Ню Йорк

драму в 3-ох діях, Т. Шевченка, зі співами і танцями

НАЗАР СТОДОЛЯ

Дірігент: **М. Корикора.** 24-6
Режісер: **С. Дембіцький.**

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
Початок о годині 4-ій пополудни.
ВСТУП: 50 і 75 ЦНТ.

ПЕРЕПИСКА З ЕВРОПОЮ.

(Українські часописи в Европі проситься о передрук).

Пошукують в старім краю слідуючих осіб:

Пошукую свого брата **Гринька Ліпка**, котрий є в українській армії. Нехай зголоситься до: Onufrey Lipka, 147 Ninth St., Jersey City, N. J. 24-26

ПОЗІР! ПЕРШИЙ РАЗ В НЮ ЙОРКУ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКР. МУЗИЧНОГО КРУЖКА ТОВАРИСТВА „ПОМОРЯНИ"

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО ЛЮТОГО (FEB.) 1920 Р.

в гали Народного Дому, 217 Іст 6-та улиця, Ню Йорк, Н. Й.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ М. ЛИСЕНКА

М. ЗАЗУЛЯК, барітон. Д. АНДРЕЙКО, відчит про Лисенка.

В програму входять: спів, музика, декламації, промова про діточу музичну школу.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 3. ПОПОЛУДНИ. ВСТУП 75 і 50 ЦЕНТІВ.

Чистий дохід призначений на фонд заложеня діточої музичної школи в Ню Йорку.

Підниммаючися до так тяжного діла як заложенє музичної школи для дітий, віримо, що Українська Громада гідно підопре так важну справу яка є конечно пожадана для української дітвори. 26

ПО КОНЦЕРТІ ЗАБАВА.

Заряд Муз. Кружка тов. Поморяни.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаесь)

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на кораблю кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеть ся до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich Street, New York, N. Y. 194..

ПОТРІБНА вейтерка до реставрації, тижнева платня $18.00 і типс. — 105 E. 8th St., New York, N. Y. 25-8

Пошукую свого шваґра **СТЕФАНА ЖАЛІНСЬКОГО** і мою сестру **МАРИСЮ**, за ним видану, з села Ломна, пов. Турка, Гал. Тому пару місяців перебували в Перт Амбой, Н. Дж. під ч. 650 Пен ул. Вони самі або хто про них знае зволять зголоситись до: DYMYTRIJ PETRYNKA, Box 37, MacDonaldton, Pa., Somerset Co.

Пошукую свого шваґра **МИХАЙЛА ПАСЛАВСЬКОГО**, з села Турка, повіт Ліско, Гал. Маю для него кілька листів з краю від жінки. Він має перебувати в Скрентон, Па. Голоситись прошу до: JOHN PUPICZ, Box 404, Haselton, Ohio. 25-7

Пошукую свого сина **АДАМА СУРМУ**, має літ 19, ростом високий. Хтоби о нім знав, зволить ласкаво подати мені його адресу: ІЛЬКО СУРМА, 44 Shaw Ave., Newark, N. J. 24-26

Пошукую **ВАСИЛЯ ШЕВЧУКА**, з села Монастир, повіт Городенка, Галичина. Хтоби о нім знав або він сам прошу зголоситися на адресу: NYKOLA BABALA, 167 Chicago Street, Buffalo, N. Y. 25-27

Пошукую свого пасерба **МИХАЙЛА МОЛОШНІК**, звався Бубняк, з села Тернава, пов. Ліско, Гал. Перед кількома роками перебував в Ню Йорку і мав виїхати десь на контрактову роботу. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголоситися до: JOHN BUBNIAK, Box 191, New Alexandria, Pa. 24-26

Пошукую свого шваґра **МИХАЙЛА САВКУ**, з села Кудлатівки, пов. Калуш, Гал. Хто подасть його адресу дістане $10.00 нагороди. M. PRYTULA, 789 Second Ave., Yard, New Kensington, Pa. 26-8

Пошукую свого сусіда **МИХАЙЛА ВИННИКА**, з села Лявке Шляхотське, пов. Товмач, Гал. Перебував в Бутлер, Па. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситись до: PETER KAMINSKI, 442 Whitesboro St., Utica, N. Y. 26-28

Пошукую свого брата **ІВАНА ТИМЧИШИНА**, з села Деревні, повіт Жовква, Гал. Перед кількома роками перебував в околици Скрентону. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситись на адресу: WASYL TYMCHYSHYN, 41 College Pl., Newark, N. J. 26-28

Пошукую робітника або партнера **ДО ЧИЩЕНЯ ВІКОН.** Добрий заробок — $500.00 місячно. Голоситись чимскорше: WM. KOPCIAL, Box 109, Mansfield, Ohio. 23-28

Пошукую **ПЕТРА КОВАЛЯ**, Шведового, з села Стефкови і **СТЕФАНА СТАХУРУ** свого сусіда з села Ольшаниці, оба з пов. Ліско. Хтоби о них знав або вони самі, зволять зголоситись до: JOHN SOROTIAK, 615 Lehigh St., Palmerton, Pa. 26-28

Пошукую слідуючих моїх свояків і знакомих: **Василя Бродай, Дмитра Коваля, Онуфрія Букату, Андрія Мішанця, Павла Мішанця, Михаіла Яцишина, Івана Мішанця, Марію Ільчишин, Настю Коваль, Явдоху Литвин і Анну Мішанець.** Усі вони походять з села Глібів, пов. Скалат. Мають перебувати десь в Woonsocket, R. I. Зволять написати до мене на адресу: ZAPLITNYJ MICHAEL, Reparto Prig. di Guerra, Arezzo, Italia. 26

Пошукую свого шваґра **НИКОЛАЯ СТОЦЕНЬ**, з села Мухавки, повіт Чортків, Гал. В 1914 році перебував в Саскачеван, Онт., Канада. Хтоби о нім знав, прошу зголоситись: MICHAEL SOWINSKI, Box 332, Neffs, O. 26-8

Пошукую своїх краянів **ІВАНА БУРТНИКА, МИХАІЛА БУРТНИКА і ОЛЕКСУ ОСТАФІЙЧУКА.** Всі три родом з Коцеміра, Гал. В 1914 році вони перебували в Філядельфії. Я походжу з того самого села, що і вони. Хтоби о них знав або вони самі, прошу зголоситися до мене на адресу: WASYL GIERULA, Box 11, Adelaide, Pa. 26-27

Пошукую свого краяна **ЛУКУ ЯРОШЕВСЬКОГО**, родом зі Станіславчука, пов. Броди, Гал. Маю до него важну справу з краю від його родичів. Тому два роки перебував в Алентавн, Па. Хто подасть його адресу дістане $25.00 нагороди, або він сам най голоситься до: ALEX LESIW, 57—10th St., Fall River, Mass. 26-7

СТЕЙШЕНЕРІ склеп мусить бути проданий сейчас з причини виїзду по приступній ціні. — 428 E. 14th St., New York, N. Y. 25-28

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: ROYAL SALES CO., Station O, New York City. 25—

ПОТРЕБА женщини, Українки, до бюрової праці. Обзнакомлена з українським тайпрайтером дістане $25.00 тижнево; необзнакомлена $15.00. Голоситись особисто або листовно до: CHECHO-SLOVAKIA CONSULATE 154 Nassau St., New York, N. Y. 26-28

ХОЧУ відкупити бизнес чищеня вікон на одного робітника або пристану до партнерки. Голоситись до: S. B., 307 Spalding Building, Portland, Oreg. 24-26

ПЕТРО СТЕФАНІВ, родом з Глуховичь, пов. Львів, Гал., зволить зголоситися на понизшу адресу. Маю для него лист з краю від родичів. DANIEL DUBINA, 102 East 113th St., New York, N. Y. 24-26

Петро Вітвіцький, пошукує свого брата **СТЕФАНА** і сестри **ЮЛІЇ** з дому Вітвіцьких, замужна Лужняк. Вони перебували довший час в Нюарку, Н. Дж. Хтоби о них знав або вони самі, прошу написати до мене. Важна справа. PETER WITWITSKIY, P.O. Box 13, Youngstown, Ohio. 23,6,9

МУЖУ МІЙ, ВІДОЗВИ СЯ! Вже 11 літ опущена моїм Дмитром. Послідний раз тому 7 літ чулам про Тебе десь в Allegheny, Pa. Єсли жиєш, сейчас приїзди, бо довше не чекаю. Хто знає що про него, нехай ласкаво донесе мені. Ми обое з Жерниці Нижної, пов. Ліско. ТЕКЛЯ РОГОВСЬКА, з дому Карепин, 233 Orange Street, Auburn, N. Y. 23,6,9

Отсею дорогою маю честь повідомити усіх моїх знакомих та приятелів, що з днем 20. лютого с. р. обняв я посаду співробітника в широко звісній „Амерус Трейдінґ Корпорації" в Ню Йорку, Н. Й. 26-30

Прошу тому всіх інтересованих, щоби в справах інформаційних звертались до мене під адресою: MICHAEL J. BIELA, c/o Amerus Ukrainian Trading Corporation, 165 Broadway, New York, N. Y.

ОПОВІЩЕНЄ.

Обовязок, який вложило на мене Українська Торговельна Корпорація, розпічну виповняти від дня 1-го марта с. р. Всіх моїх товаришів, приятелів, знакомих і інтересованих в тій справі, відноситись прошу на слідуючу адресу: THEO. B. YAWORSKY, 308 King St., Wilmington, Del. 26-31

НОВИНКИ.

Поезії Марка Єкритого.

Поезії Марка Єкритого, які довший час появлялись у „Свободі" і инших ґазетах, а також і не публіковані ще, спродав автор Січовому Базару в Ню Йорку, який вже приступив до видання їх окремою брошуркою, котра появиться з друку за кілька тижнів.

Американська ґазета про виставу „Не ходи Грицю, на вечерниці".

У „Бінґгемтон Прес", Бінґгемтон, Н. Й., читаємо в числі з 16. лютого 1920, рецензію про виставу драми „Не ходи, Грицю, на вечерниці", представлену на сцені тамошнім українським драматичним клюбом. Автор рецензії, що був сам присутний на виставі сеї драми, незвичайно одушевляється нею, кажучи, що представленне видалось йому надзвичайно красним і величавим. Автор рецензії, Американець, радить клюбови представити сю драму ще раз, аби більше число Американців могло налюбуватись українськими народніми видами та бути очарованими українською народньою музикою і танцями.—Згадане представленнє відбулось в суботу, 14. лютого, в литовській салі, і режісером його був п. Теодор Ткачук. На представленню було много Американців, котрі, хоч не розуміли української мови, однак зрозуміли суть і зміст його, та опустили салю дуже одушевлені.

Собака вартає 10.000 долярів; дитина 1.000 долярів.

Чидачі здивуються, коли прочитають повисший наголовок, бо доси про щось подібне світ ще не чував. Не чував світ бодай про те, аби хтось продавав дитину за 1.000 долярів, а воно вдійсности таке лучилось недавно в Ню Йорку, про що ми коротко були донесли. З тої нагоди нюйорська ґазета „Івнінґ Джорнал" написала вступну редакційну статтю і помістила рівночасно фотографію дитини, за котру матір хоче 1,000 долярів, і пса, за котрого одна женщина жадає 10.000 долярів. Стаття цікава і ми передаємо її нашим читачам:

„Колиб ми мали собачі ринки, як маємо ринки збіжеві, і колиб ми мали дитячі ринки, як маємо бюра виміни товару і бондів, то цифри булиб інтересні до читання.

„Тепер ціни стоять осьтак:
„Пси, упривілейовані $10.000
„Діти, звичайні 1.000

„Се є цифри, подані двома женщинами в одній тижни. Одна мала пса, який дістав на великій виставі високе відзначенне, і власнителька поставила за нього ціну 10.000 долярів, а друга женщина, пхнута до розпуки нуждою і бідністю, виставила на продаж свою дитину за 1.000 долярів.

„Що вдійсности вартає та собака? Нішо. Вона не є здібна навіть забезпечити себе в поживу. Вона не є так великою, аби могла обезпечити себе перед напасником. Вона може бути доброю для мешканя, ловити там мухи і розносити заразу, й на тім кінчиться користь з неї.

„А що про дитину? До чого вона добра? Ся дитина є жидівського походження. Великий патріярх Мойсей мав правдоподібно меньше вигоди, ніж ся дитина, мимо бідности її матери. Але ся дитина має всякі можливости бути колись великим мужом і принести славу для свого народу.

„В ній можуть зродитись всі банкові інстинкти Ротшільда, або диплььоматична здібність Дізраелія, або правовий талант лорда Редінґа.

„Собака не може бути ніколи нічим иншим, лиш собакою. Але дитина може бути всім, що лише розвій з силою нормального ума може випродукувати.

„Чи не думаєте, що тут придавбися якийсь закон — закон державний — що запевнивби матери опіку над нею і її дитиною, коли вона находиться в безпомічнім положенню?

„Розуміється, колиб ся матір могла заопікуватись своєю дитиною, або колиб знала, де може знайти таку опіку, вона не взялаб і сто тисяч долярів за своє немовля. Вона ризикувала своє життє, аби привести його на сей світ. 23.000 женщин у Злучених Державах віддали своє життє минувшого року за святий обовязок материнства.

„Стейтові сойми і правительство у Вашінґтоні протеґують собак, не хотячи перевести ухвали закона, який заборонивби держати сотки тисяч чотироногої погані, котрої удержанне потребує не лише коштів, але котра нищить міліони долярів приватної власности кождого року.

„Як тепер справа стоїть, то собаки вартають 10.000 долярів, а діти лише 1.000 долярів. А повинносяі зробити бодай щось, аби обом сим єствам надати рівну вартість..."

Ню Йорк проти страйків.

Новий законопроєкт в нюйорськім соймі домагаєсь, аби в поживнім, опаловім і перевозовім промислі заборонити страйки. Проєктодавець, посол Івонс, з Бронкс, домагаєсь, аби в тих галузях промислу спірні питання полагоджувала комісія пятьох, назначена ґубернатором. Коли рішенне сеї комісії буде невдоволяюче для обох сторін, справу невідклично має порішити апеляційний суд.

Огайо проти прогібіції.

Стейт Огайо вніс скаргу в найвисшім федеральнім суді у Вашінґтоні на федеральне правительство, в якій заявляє, що прогібіція в тім стейті є введена неправно, бо стейт не ратифікував її.

Огайський сойм, як відомо, ратифікував прогібіцію, але стейтові судові власти здержали ратифікацію сойму на тій основі, що конституція стейту вимагає, щоби нарід сказав своє слово. При референдумі ратифікацію сойму нарід уневажнив.

Михайло Лисяк,

помер дня 24. лютого б. р. по довгій невилічимій недузі. Проживав довший час в Ню Йорку. Походив з Угнова, Галичина.

Їджте „айскрім" — там повно ґуми.

Незвичайні скандали викриваються при провадженю слідства над деякими харчовими і споживчими артикулами в Ню Йорку. Слідча комісія викрила приміром, що продуценти мороженого („айскріму") замісць споживної желятини додають до мороженого арабську ґуму, яку людський орґанізм не може стравити. Від того айскріму люди хорують, бо ґума не лише остає ненарушеною в жолудку, але й зчіпає кишки. Відси походить много причин, задля яких треба робити лікарські операції. А треба знати, що Ню Йорк консумує річно 11,000.000 ґальонів айскріму, розуміесь враз з арабською ґумою.

Убили скаженого чоловіка.

В Монтґомери, Алабама, поліція була змушена на розказ лікарів убити Мурина, котрого покусав скажений пес. У хорім розвинулась була гидрофобія і він кидався на людий, скакав по стінах, кусав що лише вдалося вкусити, і не давав допустити до себе лікарів. Ратунку для нього вже не було. Тому лікарі порадили, що найліпше буде, як його убють. І два поліцаі убили його револьверовими кулями.

Мусить йти згортати сніг, або до арешту.

Міський суддя в Ню Йорку заявив молодому Йосифови Донатови, що він мусить йти згортати сніг за пять долярів на день, або до арешту. 18-літнього Йосифа прискаржила до суду його матір, котра заявила, що син не хоче робити і лише сидить до пізної ночи при білярдах.

На запит судді, молодий Йосиф відповів, що не може знайти відповідньої роботи. Всюди дають йому 15 долярів на тиждень, а то й меньше. Робити за такі гроші йому не виплачуєсь, отже воліє не робити нічого. Суддя увільнив його, але з застереженнем, що він піде згортати сніг, за що місто буде йому платити 5 долярів денно. Колиж не повинуєсь волі судді, він пішле його до арешту, де мусить тяжко працювати.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

ЖЕРТВИ В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИЦЬКІЙ АРМІЇ.

Чет. Осип Кекиш. Одну за другою труну везуть що дня на цвинтарі. І довгий-довгий їх ряд. Довгий як страждання нашого Народу. І такий як він болючий. А у кождій труні старшина, козак, — то громадянин, то борець за визволенне, за народню нашу справу.

Горе останніх днів притупило так чуттє, що ми й не міркуємо як слід, що дієтся, кого отсе везуть на возі уквітчаному смерековим вінцем. Наші очі привикли до сього так, що нам здаєтся воно природним, звичайним, а скількиж то там надій, скільки живучої сили народа ми хоронимо... Один до другого, один до другого, — більшає могила більшає наша втрата, з розпукою граничить наш жаль.

Бо сеж діти бідного нашого Народу, вигодовані на каменярів, запалені борці..., валяться як снопи і меньше у праці для пробиття скелі-запони до світла Волі робітників — усе меньше.

От таким то знаю пок. Осипа Кекиша з бережанських часів. Тихий а горячий патріот та борець. Вдача поважна немов окута сталею. Кожде слово се продумане рішенне — за рішенням і діло. Як знаменитий бесідник поривав у хвилях зневіри за собою стрілецтво та народ для дальшого невсипущого подвигу. Сам як начальник строгий але справедливий, як товариш щирий та прямий. Людина гарна, у народнім організмі непересічна одиниця, чоловік великих надій.

І холоне серце на саму згадку, що його уже не має, що для нас по нім остався тільки спомин, що впав ще один чесний борець далеко від рідні та хати, не діждавши того, що було провідною цілю його життя та діяльности.

Ні! Ні! Він не вмер, ні, не повмирали усі ті, що не стало їх між нами. Воздвигне ґеній народу над ними памятник, тверднший за крицю, а сильнійший за віки і помоляться під ним вольні наші діти на могилі великих та чесних борців.

Довгий ряд труп, довгий як Народу страдання. І такий як він болючий — страшний. („Козацький Голос" ч. 61).

Чет. Василь Якимець, студент прав, урodж. дня 24. грудня 1880 р. в Пониковиці малій, пов. Броди. Покійний як раз перед вибухом революції вернув зі зломаним здоровлем з російської неволі. Дня 1. падолиста взяв вже участь в розоружуванню львівської поліції. З відворотом зі Львова остає в 4-тій Золочівській Бригаді, переживши з нею всі ясні і сумні хвилі. Звідси поликують його до Штабу ІІ-го Гал. Корпуса, де зеднує собі велику любов і признанне серед начальства, товаришів і підчинених. Був се ідеал трудящого і тихого робітника.

Чет. Петро Пиплар, ур. 8-го липня 1883 р. в Залізцях, пов. Зборів, народній учитель. Веселий і щирий серцем пережив з армією усі її страждання. Хоч хорий на здоровлю, ніколи не покидав стрілецьких рядів, працював вірно днями і ночами, доки не упав як каменяр при будові Української Держави.

Хор. Роман Щербатюк, уродж. 10. січня 1898 р. у Львові, син суд. радника зі Самбора. Молоденька цвітка, що не зазнала ще радости ні приємности життя, окрім одних страдань і терпінь, які переживати мусить український старшина і стрілець.

Северин Новіцв-Зарицький, професор української ґімназії в Перемишли помер дня 5. січня 1920 по довгій недузі. Похорон відбувся дня 7. січня 1920.

Др. Йосиф Ямполер, підполковник лікар і комендант Запасної Лічниці ч. 1. впав жертвою пошести.

Всеволод Ріпецький, державний повітовий комісар З. О. У. Н. Р. в Турці над Стриєм, згинув трагічно в перших днях червня 1919 р. в солотвинських лісах, убитий підчас арештовання.

В перших днях листопада 1918 р. на зазив Української Національної Ради в Турці над Стриєм, покійний переняв обовязки державного повітового комісаря, керманича адміністрації в турчанському, тому найбіднійшому і найтемнійшому галицькому повіті. Покійний на новому відвічальному становиску, не зражуючися тяжкими трудностями, ворожим окруженнєм, завдяки своєї зелізної волі, невтомної енергії і витривалости, завів в короткому часі лад та порядок в розбурханому повіті, а населенне цілого повіта зеднав під прапором національної державности. Оцінюючи вискіди праці, державний секретаріят кількакратно висказував письменне признанне покійному, який вирозумілий і приступний для населення, як представник державної влади, зеднав собі серед нього довіре і правдиву пошану. В половині мая 1919 р. в часі відвороту наших військ — покійний разом з иншими українськими властями виїхав з Турки, горами-лісами передерся до села Н. солотвинського повіту, сподіваючися там знайти захист перед шаліючою бурею воєнних подій. Злочинна рука насильно позбавила життя молоду людину, яка ніколи не клонила голови в житевих зtidнях.

—o—

о. Омелян Ваньо, парох Заланова, рогатинського деканату, помер 4. січня с. р., в 58. р. життя на пятн. тиф, заразившися при сповіди хорих. Був се один з найвизначнійших патріотів священиків, член всіх укр. краєвих товариств, член Шкільного Союза у Львові, Ради Повітової в Рогатині. Утримував давнійше в Залавові своїм коштом ґімназійні курси і тим дав почин до заснування української ґімназії в Рогатині. Будучи безженним обертав все своє скромне майно на народні цілі, а труд свого життя посвячував для красшої долі свойого народа, тому то і богато натерпівся. В. П. П.

о. Еміліян Венгринович, парох містодекан мушинського деканату, помер 17. листопада 1919 в Тиличі, на пятнистий тиф, в 58. році життя осиротивши жену і 3 дітий. Покійний, по переконаниям „руский", був примірним священиком, перебув також австрійський Талерґоф. В. П. П.